

№ 134 (20647) 2014-рэ илъэс МЭФЭКУ БЭДЗЭОГЪУМ и 24-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ПАРЛАМЕНТЫМ ИЯ ХХХІХ-рэ ЗЭХЭСЫГЪУ

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм тыгъуасэ, бэдзэогъум и 23-м, зичэзыу зэхэсыгъоу иlагъэр кlымэфэ-гъэтхэ lофшlэгъу пlалъэмкlэ аужырэу щытыгъ. Парламентым иунашъоу депутатхэм аухэсыгъэм гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо пlалъэр шышъхъэlум и 1-м къыщыублагъэу чъэпыогъум и 1-м нэс депутатхэм агъэфедэнэу егъэнафэ.

Зэхэсыгьор Парламентым и Тхьаматэў Владимир Нарожнэмрэ ащ игуадзэў Іэщэ Мухьамэдрэ зэращагь. АР-м ипрокурор шъхьа Василий Пословскэр, АР-м и Общественнэ палатэ ипащэў Мэщбэш Іэ Исхьакь, федеральнэ ык и республикэ къулыкъў зэфэшьхьафхэм япащэхэр ащ хэлэжьагьэх.

Депутатхэм аухэсыгъэ повесткэм атегущыІэнхэу Іофыгьо 58-рэ хэтыгъ. Пстэумэ апэу зытегущы агъэхэр бюджет, финанс ыкІи хэбзэІахь политикэмкІэ комитетым ипащэу Мырзэ Джанбэч Къэралыгъо Советым — Хасэм и Регламент фэхъущт зэхъокІыныгъэхэу къыхилъхьагъэхэр ары. Депутатхэм ащ фэгъэхьыгъэу упчабэ къатыгъэу, зимырэзэныгъэ къизыІотыкІыгъэхэр къахэкІыгьэхэми, нэужым дырагьэштагъ. Законопроект 17-у зытегущы агъэхэм щы щэу 16-р аштагъ. Ахэр — 2014-рэ илъэсым телъытэгьэ бюджетым ыкІи 2015 — 2016-рэ илъэсхэмкІэ агъэнэфагъэм, чІыпІэ зыгъэІорышІэжьыпІэхэм, бюджет зэфыщытыкІэхэм, АР-м ихэдзэкІо комиссие, чІыгу зэфыщытыкІэхэм, Къэралыгъо Советым — Хасэм, мэз зэфыщытыкІэхэм ягъэзекІон, зыныбжь имыкъу--ифк мехь и им мехфоли мехест тыныгъэхэм якъэухъумэн афэгъэхьыгъэ законхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэм, сэкъатныгъэ зиІэ купхэм ахахьэхэрэм социальнэ ыкІи инженернэ объектхэр, транспортыр Іэрыфэгъу афэшІыгъэнхэм,

Зыгъэпсэфыгъо уахътэр фэхъугъэх депутатхэу Ирин Ширинамрэ Сапый Вячесла рэ. Ахэм депутатхэр атегуш

ТекІоныгъэм ибыракъ техыгъэ копием игъэфедэн, хэушъхьафыкlыгъэ купхэм ахахьэхэрэм социальнэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным, унагъом, ным, тым ыкІи кІэлэцІыкІухэм якъэухъумэн, къэлэгъэпсын Іофхэм, нэмыкІ лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгьэхьыгьэх. ЧІыпІэ зыгъэ Іорыш І эжьы п І эжьы афэгъэхьыгъэ законым зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм депутатхэу Іэщэ Мухьамэдрэ Александр Лободарэ кіэщакіо фэхъугъэх ыкіи ар апэрэ еджэгьумкІэ аштагьэу мэхъу.

УФ-м исубъектхэм якъэралыгъо хэбзэихъухьэ ыкіи гъэцэкіэкіо хэбзэ къулыкъухэм язэхэщэн фэгъэхьыгъэ Федеральнэ законым ипроектрэ этиловэ спиртым, шъон пытэхэм ыкіи спирт зыхэт продукцием якъыдэгъэкіын, яlу-

гъэкіын фэгъэхьыгъэ Федеральнэ законым зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм гъэтэрэзыжьынэу фэшіыгъэн фаехэмрэ УФ-м и Къэралыгъо Думэ хэлъхьэгъэнхэм кіэщакіо

фэхъугъэх депутатхэу Ирина Ширинамрэ Сапый Вячеславрэ. Ахэм депутатхэр атегущыгэхи, игъоу алъытагъэх. УФ-м инэмык субъектхэр кращак озыфэхъугъэхэ законопроектхэм, джэпсалъэхэм, Къэралыгъо Думэм къикыгъэ законопроектхэм ахэплъагъэх, адырагъэнтагъ

Джащ фэдэу зыныбжь имыкъугъэхэм яІофхэм ыкІи ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгьэнхэм, зыныбжь имыкъугъэхэм алъыплъэн щымыІэу къэмынэнхэм ыкІи бзэджэшІагьэхэр зэрамыхьанхэм фытегьэпсыхьэгьэ пэшІорыгъэшъ Іофтхьабзэхэм язэхэщэн афэгъэзэгъэ республикэ комиссием Іофэу ышІагъэм къытегущы агъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу, комиссием ипащэу Наталья Широковар. Ащ ыуж депутатхэм яупчlэхэр бэу къызэкlэлъыкІуагъэх, яеплъыкІэхэр къыраютыкныхэзэ, анахьэу комиссием ынаІэ зытыригъэтын фэе щык агъэхэр къыхагъэщыгъэх ыкІи ащ фэдэу яІофшІэн нахьыбэрэ щигьэгьозэнхэу фагьэпытагъ. АР-м и Общественнэ палатэ июфшіэн зэрэзэхищэрэм фэгьэхьыгьэ гущыІэу ащ ипащэ къышІыгъэми депутатхэр едэlугъэх.

Повесткэм хэтыгъэ Іофыгъо пстэумэ депутатхэр ахэплъагъэх, игъоу алъэгъугъэх, яфэшъошэ унашъохэр ашІыгъэх.

ХЪУТ Нэфсэт. но Іэшъынэ Аслъан

Сурэтхэр Іэшъынэ Асльан тырихыгъэх.

искусствэр — тибайныгъ

«Ислъамыер» Польшэм щашіэ

Телефонкіэ къатыгъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыю-къэшъокіо ансамблэу «Ислъамыер» Польшэм щыкюрэ Дунэе фестивалым хэлажьэ. Японием, Чехием, Украинэм, Грузием, Беларусым, нэмыкіхэм къарыкіыгъэхэр зэхахьэм щызэіукіагъэх.

«Ислъамыем» идиректор игуадзэу, Адыгеим изаслуженнэ артисткэу Агъыржьэнэкъо Саныет къызэрэтиlуагъэу, фестивалым изэхэщакlохэр хьакlэхэм дэгъоу къапэгъокlыгъэх. Искусствэр зикlасэхэу «Ислъамыем» къежэщтыгъэхэр бэ хъухэу тиартистхэм къаlукlагъэх. «Ислъамыер» нахь агу зэрэрихьырэм фэшl зы сыхьат къырати, фестивалым орэдхэр къыщиlуагъэх, къыщышъуагъэх.

Композитор ціэрыіоу Нэхэе Аслъан зипэщэ «Ислъамыем» концерт заулэ Польшэм къыщитыщт. Бэдзэогъу мазэм иаужырэ мафэхэм Мыекъуапэ къэкіожьыщт.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Сурэтым итыр: «Ислъамыер» зэхахъэм хэлажьэ, Агъыржьэнэкъо Саныет орэдыр къыхидзагъ.

«УзытемыгущыІэрэ Іофыгъор

Хэкужъым к мехетлиажеветивек Мафэ ехъулІэу республикэм щызэхащэрэ Іофтхьабзэхэм ащыщэу кІуагьэ мы мафэхэм АР-м льэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкээгьухэм адыря Іэ зэпхыныгъэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкlэ и Комитет зэхищэгъэ Іэнэ хъураер.

Ащ хэлэжьагъэх министерствэ ыкІи ведомствэ зэфэшъхьафхэу къэкожьыгъэхэм яюфыгъохэм язэшохын пыльхэр. Ахэм ащыщых Адыгэ Хасэр, къэкІожьхэрэр щыІэныгъэм хэгъэгъозэгъэнхэмкІэ Гупчэр ыкІи нэмыкІхэр.

Іэнэ хъураер къызэІуихыгъ ыкІи зэрищагь комитетэу ыпшъэкІэ зыцІэ къетІуагъэм ипашэу Шъхьэлэхъо Аскэр.

НэмыкІхэм гущыІэр аримытзэ, ежь Аскэр къэкІожьыгъэхэм Іофэу адашІэрэм къекІолІагьэхэр щигъэгъозагъэх. Ащ къызэри-ІуагъэмкІэ, непэ республикэм къэзыгъэзэжьыгъэу нэбгырэ 1500-рэ щэпсэу. Ахэр ежьежьырэу е хабзэр яІэпыІэгьоу ящы акізыд экі ожьыгъ э чыпіэм щагъэпсы, Іоф ашіэ, еджэх, унагьохэр ашІэх. Хэгьэгум ихэбзэгъэуцугъэ амыукъоу яунагъохэми обществэми федэ къафахьызэ мэпсэух. Къэкіожьыгьэхэм яунагьохэм илъэс къэс сабыи 10 — 11 къарэхъо.

ІофшІэпІэ 30 фэдиз мыщ къыщызэІуахыгъэу Іоф щара-

гъашІэ. Анахьэу зыпылъхэр сатыур, псэолъэшІыныр, нэмыкІ Іофшіапіэхэу фэіо-фашіэхэм япхыгъэхэр арых. КъэкІожьыгъэ тилъэпкъэгъумэ ащыщэу нэбгырэ 20 федеральнэ ыкІи республикэ къэралыгъо учреждениехэм, нэбгырэ 12 псауныгъэм икъэухъумэн, нэбгырэ 20 гъэсэныгъэм, нэбгыри 10 культурэм ащэлажьэх. ПсэолъэшІыпІэхэм, автотранспортым Іоф ащашІэ. Ахэм ащыщыбэр Урысыем щеджагъ, дэгъоу урысыбзэр ашІэ.

(Икіэух я 3-рэ н. ит).

Чыфэ зытелъхэр пщынэщтых

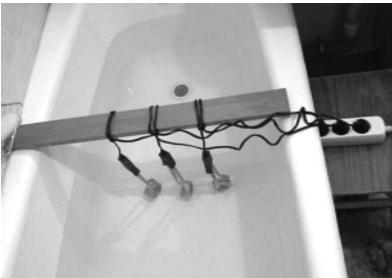
Къалэу Мыекъуапэ ызыныкъо фэдиз псы стыр имыІэў къэнэн ыльэкІыщт гъэІорышІэкІо компаниехэмрэ псэупІэхэр зиунаехэм ятовариществэхэмрэ чыфэхэр зэрательхэм ыпкы къикІэу. ХэкІыпІэ закьоу щыІэр — гъэфедапкІэр къатыжьыныр ары.

УнипшІ пчъагъэмэ ащыпсэухэрэм псы стырым епхыгъэ гумэкІыгъохэр джырэ уахътэм яІэх. Гъэфэбэн-энергетическэ компанием ипресс-къулыкъу къызэритырэмкІэ, кІымэфэ лъэхъаным изыфэгъэхьазырын ар епхыгъэп. Ушъхьагъур псэупІэ гъэфэбэным пылъхэм гъэстыныпхъэ шхъуантІэмкІэ чІыфэу зэтырагьэуагьэр ары. Джащ пае гъэстыныпхъэм икъэтын гъэфэбапіэхэм афагъэмакіэ. аужырэхэм псы стырыр икъоу унэхэм аlэкlагьэхьажьышъурэп.

- ЗиІофшІэн къызэтырагъэуцорэ гъэфэбапІэхэм япчъагьэ мы уахътэм 6 мэхъу, — elo игуадзэу Мэрэтыкъо Айщэт. -Ау джыри зы, Мыекъуапэ игъэфэбэпІэ анахь ин, чэзыум щыт. Ащи гъэстыныпхъэр рамытын унашъо ашІымэ, Мыекъуапэ ызыныкъо фэдизмэ псы стырыр анэсыщтэп.

ГъэІорышІэкІо компаниехэм, псэупіэхэр зиунаехэм ятовариществэхэм, нэмык! гъэфедакІохэм ячІыфэ сомэ миллиони 100-м шъхьадэкІыгъ ыкІи зэрэпсаоу мы пчъагъэр тыжьыгъошІоп.

иотдел иІофышІэхэм, — прокуратурэмрэ администрациемрэ джащ фэдэу щытэгъэгъуазэх. Мазэ къэс Іофхэр хьыкумым етэтых, хьыкум приставхэм хьыкум унэшъо пшІы пчъагъэхэр аlыгъых. Ащ фэдэ гумэкlыгъо зэрэщыІэм фэгъэхьыгъэ къэбарыр зэхэзыхыхэрэ къэлэдэсыбэмэ агъэшІагьо: мазэ къэс атырэ ахъщэр тыдэ хъура?

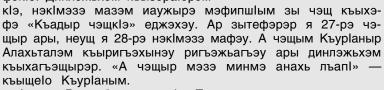
ХэбзэухъумэкІо къулыкъухэри Іофым изэхэфын пылъых. ГъэІорышІэкІо компаниехэу цІыфхэм ямылъку «зыщетІысэхыхэрэм» анаІэ атырамыдзагъэуи щытэп. Ахэм ащыщ джырэ уахътэм зэнэкъокъу гъэ-ІорышІэн шІыкІэм техьагь. Къэлэдэсхэм ямылъкоу сомэ миллион пчъагъэ атыгъугъэу хъугъэшІагъэхэр пэщакІэхэмрэ следствиемрэ зэхэтхэу къычlагъэщыгъ.

– НэмыкІэу чІыфэ зытелъхэми джаущтэу адэзекІощтых, - къыхегъэщы «Мыекъопэ теплосетьхэм» япащэу Апэжьэхьэ СултІан. — ЦІыфхэм яахъщэу фабэмрэ псы стырымрэ апае къатыгъэхэр яфедэкІэ къезыгъэкІокІыхэрэ гъэІорышІакІохэм зэрахьагъэмкІэ пшъэдэкІыжь зыщахьыщт уахътэр лъагъэкІуатэ ныІэп. Іофэу зыфэгъэзагъэ-шъурэм пае тикъэлэ шъхьаІэ щыпсэухэрэр пщынэнхэу щы-

Унэхэм псы стырыр къаратыжьыным ыкІи нэмыкІхэм афыпамыупкІыным апае фабэм икъэтын пылъ хъызмэтшіапіэр цІыфхэм къяджэ фабэмрэ псы стырымрэ ягъэфедэнкІэ чІыфэм итыжьын къагъэпсынкІэнэу. Ау игъом ахъщэр зытыгъэхэу, ащ пае къэмынэу якомпание чІыфэ зытельхэм ахэтмэ, ар зыгьэІорышІэрэр зэблэхъугъэным иІофыгъо егупшысэхэми хъущт. Армырмэ, кІымафэм псы стырым имызакъоу, фабэми икъэтын афызэпагъэун алъэкІыщт. дин юфыгъохэр

Къадыр чэщыр ащ ипсапэхэр

Нэкімэзэ мэзэ лъапіэр ыкіэм фэкlo. Динлэжьхэм къызэраlорэм-

Адыгэ Республикэм ыкІи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я ДиндэлэжьапІэ тызэрэщыщагъэгьозагъэмкІэ, Къадыр чэщыр зытефэрэр бэдзэогъум и 24-рэ мафэм къыкІэлъыкІорэ чэщыр, нэмыкІэу къэпІон хъумэ, бэдзэогъум и 24-мрэ и 25-мрэ зыщызэхэк ыхэрэ чэщыр ары.

Дин къабзэм игъогу тетхэу, шапхъэу нэкlым пылъхэр агъэцакІэхэзэ Къадыр чэщыр изыхыхэрэм мэзэ миным псапэу пылъым фэдиз Алахьталэм къаритыжьэу динлэжьхэм alo. Арышъ, быслъымэн лъапІэхэр, захэшъумыгъэн Къадыр чэщым ипсапэхэм.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Тхьамэфэ зэфэхьысыжьхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці іофхэмкіэ и Министерствэ къызэритырэмкіэ, бэдзэогъум и 14-м къыщегъэжьагъэу и 20-м нэс республикэм бзэджэш эгъэ 81-рэ щызэрахьагь. Ахэр: хъункіэн бзэджэшіагьэу 1, тыгьуагьэхэу 27-рэ, гъэпціагъэ зыхэль бзэджэшіэгъэ 19, нэмыкіхэри. Экономикэм ыльэныкьокіэ хэбзэгьэуцугьэр гьогогьуи 10-рэ аукъуагъэу хэбзэухъумэкю къулыкъухэм агъэунэфыгъ, республикэм щыпсэухэрэм гьогогьуи 10-рэ наркотикхэр кьапкъырахыгьэх. Хэбзэгьэуцугьэр зыукьогьэ нэбгырэ 72-рэ агъэунэфыгъ, бзэджэшІагъэу зэхафыгъэр процент 90-м кіэхьэ.

Блэкіыгъэ тхьамафэм Адыгеим игьогухэм хъугъэ-шіэгъи 9 къатехъухьагъ. Ахэм зы нэбгырэ ахэкюдагъ, нэбгыри 9-мэ шьобжхэр атещагьэхэ хьугьэ. Ешьуагьэу рулым кіэрысхэу водитель 65-рэ къаубытыгъ. Гъогурыкіоным ишапхьэхэр гьогогьу 3267-рэ аукьуагь.

Мэфэ заулэкІэ узэкІэІэбэжьымэ, станицэу Джаджэм щыпсэурэ бзылъфыгъэу илъэс 52-рэ зыныбжьым полицием икъулыкъушІэхэм закъыфигъэзагъ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, итучан телъыгъэ дышъэм ыкІи тыжьыным ахэшІыкІыгьэ хьапщыпхэр амыгьэунэфыгьэ бзэджашІэхэм чІатыгъукІыгъэх, зэрарэу рахыгъэр сомэ мин 550-м ехъугъ.

Следствием пэшІорыгъэшъэу зэригьэунэфыгьэмкІэ, тучаныр зыхэт сатыушІыпІэ гупчэм бзэджашІэхэр мафэм къычІэхьагьэх. Ащ иунашъхьэ ичІыпІэ горэм зыщагъэбылъыгъ ыкІи гупчэр зэфашІыжьыфэкІэ ежагъэх. Нэужым чІэхьэгьупчьэр ІуакІыкІи, тучаным чІэхьагьэх, дышъэм ыкІи тыжьыным ахэшІыкІыгьэ хьапщыпхэу ащ чІэлъыгъэхэр чахыгъэх.

ХэбзэухъумэкІо къулыкъухэм оперативнэ-лъыхъон Іофтхьабзэхэр рагъэкІокІыхэзэ, зыныбжь имыкъугъэ кlэлитloу Шэуджэн районым щыпсэухэрэр мы бзэджэшІагъэм хэшэгъэн ылъэкІыщтэу агъэунэфыгъ. Полицейскэхэр ахэм адэжь къызэкІохэм, яунэхэм арагьотагьэхэп. Ау мэфэ заулэ тешІагъэу кІэлэ Іэтахъохэр зыдэщыІэхэр агъэунэфыгъ. КъызэрэчІэшыгъэмкІэ, зэтыгьохэ нэуж ильэс 17 зыныбжь зэшитІур Адыгеим икІыхи, Краснодар краим ит къалэу Геленджик кІуагъэх, ащ дэсхэу ахэр къаубытыгъэх.

АшІагъэм нэбгыритІури еуцолІэжьыгъ. Ахэм къызэраІотагъэмкІэ, мы бзэджэшІагъэм бэкІаерэ зыфагьэхьазырыгь. Зышытыгьогьэхэ мафэм ыпэкІэ зы нэбгырэр мы тучаным къакlуи, дышъэм хэшІыкІыгъэ хьапшып ыщэфыгь, видеокамери, сигнализации зэрэхэмытхэм гу лъитагъ. Тхьамафэм къыкlоці сатыушІыпІэ гупчэм зэшитІур къакІохэзэ, бзэджэшІагьэ зэрэзэрахьащтым, зэрэтыгъощтхэм егупшысагъэх.

Зыныбжь имыкъугъэ нэбгыритІум дышъэм хэшІыкІыгъэ пкъыгъохэу атыгъугъэхэр яхатэ щычІатІагъэх. Ахэм ащыщэу дышъэ Іэлъынищрэ зы кулонрэ ащэнхэу игьо ифагьэх. Ахэм акlахыгъэ ахъщэмкІэ хым кlохи, зыкъагъэпсэфыгъ.

Полицием зэригьэунэфыгьэмкіэ, зэшитіур еджэрэп, Іофи ашІэрэп. ЫпэкІэ уголовнэ пшъэдэкІыжь арагъэхьыгъэу щытыгъэпти, учетми хэтыгъэхэп.

УФ-м хэгьэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ иотделэу Мыекъопэ районым щыІэм иполицие иучастковэ уполномочентшельнорые елешахее мехен Іофтхьабзэхэм яшІуагъэкІэ, хэбзэнчъэу наркотикхэр зыlыгъыгъэ хъулъфыгьэр къаубытыгъ. Станицэу Кужорскэм илъэс 31-рэ зыныбжь хъулъфыгъэу щыпсэурэм иунэ къыпышІыхьэгьэ псэуалъэм кІэп кошэ гъэгъугъэ къырахыгъ. Экспертизэм зэригъэчнэфыгъэмкІэ, ар грамм 55-рэ хъущтыгъэ.

Хъулъфыгъэм ежь къызэри/уагъэмкіэ, кіэп куашэр мэзым къышигъотыгъ. Полицием икъулыкъушІэхэр иунэ къызэкІохэ мафэм ащ наркотик ыгъэфедагьэхэу медицинэ уплъэкІунхэм къагъэлъэгъуагъ, ыпэкІэ мыщ пчъагъэрэ административнэ пшъэдэкІыжь рагъэхьыгъ. Ау ащ къыгъэуцугъэп. Хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэхэр охътэ гъэнэфагъэм зыщаІыгъыхэрэ чыпым джы хъульфыгьэр щы!, уголовнэ Іоф къызэІуахыгъ.

Ащ ыуж къэгущыІагъ кощын ІофхэмкІэ федеральнэ къулыкъум АР-мкІэ ичІыпІэ къулыкъу

«УзытемыгущыІэрэ Іофыгъор зэшlохыгъэ хъурэп» ЗэкІэ гумэкІыгьэхэм зэрафэ-

Адыгеим иапшъэрэ еджапІэхэм яфакультет зэфэшъхьафхэм диаспорэм щыщ ныбжьыкІэ 96-рэ ащеджэ. Адыгэ къэралыгьо университетым 79-рэ, Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетым нэбгырэ 17 ачІэс.

Косовэ къикІыжьыгъэу непэ Мэфэхьаблэ унэгьо 50 щэпсэу. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 20-мэ апшъэрэ гъэсэныгъэ мыщ щызэрагьэгьотыгь. Ахэр врачых, инженерых, экономистых, юристых, кІэлэегъаджэх. ЗэкІэ яхъулъфыгъэхэм Іоф ашІэ. НэбгыритІумэ Урысыем дзэ къулыкъур щахьыгъ.

Апэ Мэфэхьаблэ унэгъуи 154-мэ атефэрэ чІыгу къафагъэнэфэгъагъ. Унэгъо 22-мэ чІыгу гектари 3,1-рэ егъашІэм агъэфедэнэу аратыгъ, джы ар ахэм бэджэндэу аты.

2010-рэ илъэсым АР-м архитектурэмрэ къэлэгъэпсынымрэкІэ и Комитет унашъоу ышІыгъэм елъытыгъэу, Мэфэхьаблэ джыри чІыгу гектар 89-рэ унэхэр тырашІыхьанхэу къыхагъэхъуагъ. Ар Урысыем ихэбзэгъэуцугъэ диштэу гъэпсыгъэ. Ащ нэмыкізу, илъэсипшіым къыкоці чіыгур ыпкіэ хэмылъэу ыгъэфедэн ылъэкІыщт «вид на жительствэр» къызэратыгъэм. Ащ фэдэу чыгу зищыкагъэхэм

лъэІу тхылъ 36-рэ къатыгъ, ащ щыщэу 23-мэ ахэплъагъэх, джыри 7 къэнагъ. Ахэми мыщ щыпсэунхэм ифитыныгъэ къазэраратэу, чІыгур бэджэндэу аштэнышъ, унэхэр тырашІыхьанхэ алъэкІыщт.

Мы илъэсым ибэдзэогъу мазэ и 22-м ехъулІэу къызэралъытагъэмкІэ, заор къызежьэм Сирием къикІыжьыгъэу нэбгырэ 603-рэ Адыгеим щэпсэу. Ащ щыщэу нэбгырэ 50-р мы илъэсыр ары къызыкІожьыгъэр.

Сирием къикІыжьыгъэхэр Мыекъуапэ имызакъоу, респуб--еда имехеПпыР Імымени межип псэух. Ащ фэдэу Тэхъутэмыкъое районыр 112-мэ псэупІзу къыхахыгъ. Пэнэхэс щашІыгъэ унэхэм унэгъуи 5 ачІэхьажыыгы. Ахэм анэмыкізу унэгьуи 4-мэ къоджэдэсхэм унэхэр къащащэфыгъэх. Тэхъутэмыкъое районым щыІэ тилъэпкъэгъуехтшвахы швашыхы мех чІыгухэр джыри щыІэх.

Республикэм иеджапІэхэм кіэлэеджэкіо 90-м ехъу ачіэс. Студент 76-рэ Сирием къикІыжьыгъэу апшъэрэ еджапІэхэм ашеджэх.

Мыекъуапэ ыкІи Тэхъутэмыкъое районым ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм якІэлэцІыкІу 20 ыпкіэ амытэу кіэлэціыкіу іыгъыпіэхэм ащаіыгъых.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэны-

гъэмрэкІэ и Министерствэ Мыекъуапэ ыкІи Тэхъутэмыкъое районым урысыбзэмрэ тарихъымрэ зыщызэрагьэшІэхэрэ курсхэр къащызэlуихыгъэу loф ашlэ.

Тилъэпкъэгъоу Сирием къикІыжьыгъэхэм ІэпыІэгъу къафэхъугъэх министерствэхэр, общественнэ организациехэр, фонд зэфэшъхьафхэр, депутатхэр, цІыф къызэрыкІохэр. ЗэкІэмкІи Сирием къикІыжьыгъэхэм сомэ 5571005-рэ хъурэ материальнэ ІэпыІэгъу аратыгъ. Унэгъуи 100-м ехъумэ ІэпыІэгъу афэхъугъэх. Ащ нэмыкізу, нэбгырэ 14-у унагъо зимы ву Адыгеим щыпсэухэрэми яшІуагъэ арагъэкІыгъ.

разэр къыхигьэщыгь ыкlи «тхьашъуегъэпсэу» ариlуагъ Комитетым ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр.

– Комитетымрэ къэкІожьы-хэмкІэ АР-м и Гупчэрэ амал зэриІэкІэ тилъэпкъэгъухэм яІофыгъохэм язэшІохын тыпылъ. · къыІуагъ Шъхьэлахъом. — Мы илъэсым къыкІоцІ комитетэу сызипащэм нэбгыри 100-м ехъумэ ягумэк къырахьылІагь. А зэпстэуми тядэ-Іугъ, унэшъо гъэнэфагъэхэр тштагъэх, тфэлъэкІыщтымкІэ ІэпыІэгъу тафэхъугъ. Мы илъэсыр къызихьагъэм къыщегъэжьагъэу Гупчэу зыцІэ къетІуагъэм нэбгыри 150-мэ мыщ зэрэщыпсэущтхэмкІэ фитыныгьэ къязытырэ тхылъхэр афагъэхьазырыгъэх.

иІофышІэу МыгъолІ Зарэ. КъэкІожьыгъэхэм ятхылъхэм ягъэпсын Іофышхо пылъ. А Іофыгъохэм афэгъэхьыгъагъ ащ ипсальэ. Къызэlукlагьэхэм упчІэу къатыгъэхэм джэуапхэр ащ къаритыжьыгъэх. АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэ игуадзэу

Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ студентэу мыщ щыпсэухэрэм явизэ игъэпсыкІэ, ащ епхыгъэ Іофыгъохэм мэхьанэ аритэу къатегущыІагъ.

Къэзыгъэзэжьыгъэхэр щыІакІэм хэгьэгьозэгьэнхэмкІэ Гупчэм итхьамэтэгьоу МэщфэшІу Нэдждэт зыгъэгумэкІыхэрэм ащыщ къэкІожьыгъэхэм яхьылІэгьэ хэбзэгьэуцугьэхэм зыр адрэр къыриутыжьэу бэрэ къызэрэхэкІырэр. Ащ нэмыкІэу, УФ-мрэ хэхэс адыгэхэмрэ язэфыщытыкІэ нахьышІу хъуным пае шІэгьэн фаехэм яхьыліагьэу зэіукіэ е Интернетымкіэ зэхэгущыІэжь — цІыфхэм яшІошІхэр къыщаІонхэ алъэкІынэу — зэхэщагъэмэ ишІуагъэ къэкІонэу ылъытагь. КъызэІукlагъэхэм ар игъоу аштагъ.

Зэlукlэгъум къыщаlуагъэхэр зэфихьысыжьхэзэ Шъхьэлэхъо Аскэр къызэрэхигьэщыгьэмкІэ, узытемыгущыІэрэ Іофыгьор егьашІэми зэшІохыгъэ хъущтэп. Арышъ, зыгъэгумэкІыхэрэ Іофыгъохэр шъхьэихыгъэу къа-Іонхэу, комитетым ахэр къырахьылІэнхэу къызэІукІагъэхэм къяджагъ.

КъэкІожьыгъэ тилъэпкъэгъухэм ащыщэу зы бзылъфыгъэ Іэсэ ціыкіу тіэкіу шіагъэу сынаіэ тесыдзагъ. Рэхьатныгъэ-шъэбагъэр къебэкіыми, зыщищыкіагъэм къыюн зэришіэрэм гу лъыстагъ.

Курсхэу къэкІожьыгъэхэм афызэхащагъэхэм апэ къащыгущыІ у зызэхэсэхым, дипломат пшіыми хъунэу къысшіошіыгь. ЕтІанэ илъэс тешІагьэу зэІукІэгъу горэм гущыІэр зыщыратым, къыздэкІожьыгъэм къызэрэщыпэгъокІыгъэхэмкІи, икІалэ мыш зэрэшеджэрэмкіи, ипшъашъэ иунагъо мыщ рэхьатыпІэ зэрэщигьотыгьэмкІи республикэу къызыдигъэзэжьыгъэм, цІыфхэу ащ щыпсэухэрэм зэрафэразэр къыІоу зэхэсхыгъ. ЕтІанэ материальнэ ІэпыІэгъум Іофыр зынэсым, «ахъщэ закъор арэп зэкІэри зэлъытыгьэр, гукІэгьур ары кІуачІэ къыозытырэр, урамым утетэу цІыфхэм «дэгьоу шъукъэкlожьыгъ» aloy къыуаloмэ е гъунэгъум «дэгъоу къэжъугъэзэжьыгъ» зиloкlэ, тэркlэ

ар кіочіэ къэкіопіэшіу мэхъу», – къыІуагъ ащ.

ЕтІанэ Кариман нэІуасэ сыфэхъугъ. ЫцІэ къикІырэмкІэ сызеупчіым, ар мыжъо лъапіэм ыцІэу къычІэкІыгъ. Бзылъфыгъэм ищыІэныгъэ гъогу, нэмыкІхэм афэдэу, гушІуагъуи гухэкІи къыхэфагъ. ИцІыкІугъом къышІэжьыхэрэм ащыщ Кунетрэ щыпсэурэ унагъохэр джурт хэгъэгум ячІыпІэ къызэрэрифыгъагъэхэр, егъэзыгъэкІэ зэрэкошыжылыагызхэр. ШыкІугызми. а тхьамыкІагьор Кариман бэрэ ыгу къэкlыжьы. Етlанэ Дамаскэ кІожьыхи, ящыІакІэ зэтеуцожьыгъагъ. Пшъашъэм зыкъиІэтыгъ. еджапІэм ыуж Дамаскэ дэт университетыр къыухыгь, юристэу еджагъ. Еджэзэ ІофшІэныр оигьэжьэгьагь. ышъхьэ ыіыгьыжын ылъэкІэу псынкІэу хъугьэ.

Пшъашъэм еджэныр къымыухызэ, унагъо ихьагъ, МэщфэшІчмэ якіалэу Хьайсэм псэогъу фэхъугъ. НыбжыкІэхэр зэфэзыхьыгъэхэр хэкужъэу ятэжъхэм къабгынагъэр ары. Пшъашъэми адыгабзэри хэку къэбархэри ышІэщтыгьэх, кІалэми ыгу мыщ къэгъэзагъэу щытыгъ. Ау Хьайсэр къэкІожьынэу инасып къыхьыгъэп. Хэкужъым къакІуи, зиплъыхьи, къэкІожьыпэнэу тыриубыти кюжьыгьэ кlалэр къэсымэджагь, Іэзэгъу фамыгьотэу ныбжьыкІэ дэдэу дунаим ехыжьыгь. Ари зы къинышхоу Кариман зэпичыгъ.

Джы къызыхэкІыжьыгъэ зэошхори зы ушэтыпІзу бзылъфыгъэм фэхъугъ.

– Заор къызежьэм, къэс-

Гугъэр Хэкужъым епхыгъ щтыгъэх. Ащ фэдэ зыхъукІэ, шІагь ар псынкІэу зэрэмыуцу-

щтыр, — elo ащ. — Заом изекlyакlэкlэ, цІыф къызэрыкІохэр зэрэзэпагъэуцужьыхэрэмкІэ ар Ирак, Ливием ащыкІогьэ заом фэдагь, къэмышіэнэу щытыгъэп псынкіэу Іофыр ухыгьэ зэрэмыхъущтыр. Арыти, тыкъикІыжьынэу зэкІэм тетыубытагъ.

Сыд къин тапэ къикІыми, кІуачІэ къысэзытырэр сянэжъсятэжъхэм гъэшІуабзэу къысаlvагъэр, сятэ цыхьэ къысфишІэу сызэрапІугьэр ары. Еджапіэм е нэмыкі чіыпіэ сыщыізу сятэ къытеоу «Тыдэ ущыІ?» ыюу, сыздэщыюр зишіэкіэ, «Хэт уигъус?» ыІощтыгь. Сигъусэхэм аціэ къызесіорэ нэуж емыштэхэмэ къасшіэштыгь. Ау ренэу ащ цыхьэ къысфишІы-ЩТЫГЪ, КЪЫСЩЫГУГЪЫЩТЫГЪ.

Сятэ хэкум игугъу ренэу къытфишІыщтыгъ. Ащ къэкІожьыным кіэхъопсэу игъашіэ къыхьыгъ. АрапыбзэкІэ тыгущыІэ зыхъукІэ ыдэщтыгъэп, адыгабзэкІэ тыгущыІэнэу ренэу къытиІощтыгъ. Сэри сикІалэхэм адыгабзэр ашІэным сыпылъыгъ, ащ зэрэрыгущыІэхэрэм сырэгушхо.

Сятэжъ дзэм хэтыгъэти, ренэу унагъор къекІокІыщтыгъ. Адыгабзэм урыгущыІэныр а лъэхъаным къезымыгъэкІухэрэри щыІагъэх. Арыти, сятэ адыгабзэр Іумылъэу къэтэджыгъ. Eтlaнэ зыкъиlэти дзэм защэм, пчэдыжь къэс Сирием ибыракъ дзэ частым къыщаІэтыщтыгь, ащ дзэкІолІхэр еплъысятэ «Мыр адыгэ быракъыгъэмэ дэгъугъэба?!» ыгукІэ зэриІожьыщтыгъ. Къулыкъур къызеухым адыгабзэр зэригъэшІагъ, етІанэ тэри зэрэтІулъыщтым пылъыгъ.

Цыфым игъашіэ зыщигъэкіогьэ хэгьэгур къыбгынэу, нэмык къэралыгъоу хэбзэ шъхьафкІэ псэурэм ищыІэныгъэ щыригъэжьэжьыныр псынкальоп. Етани уигупсэхэр къиунагъэхэ зыхъукІэ... Арышъ, Кариман игупшысэхэр непэ Сирием гъэзагъэх. Ащ къыринэгъэ и ахьылхэм ыгу афэузы. Заор заухыкІэ кІонышъ, къэплъэнэу elo, ау кІожьыпэн ыгу хэлъэп.

— Сытео, сакlэупчlэ, — elo сятэ ахэр ыгукІэ ештэхэмэ, ащ. — Сятэш нахыыжъэу къышысынагъэм сыдэгушыіэ зыхъукІэ, «Сыохъуапсэ, уятэ зыкІэхъопсыщтыгъэр о къыбдэхъугъ, Кариман», — elo.

> Ащ тетэу бзылъфыгъэм ыгу ымыгъэкІодыным пае ятэшым къыреюми, тури агукіэ зэо Іоф хэмытэу къэкІожьыгъэхэмэ зэрэнахь хъярыгъэм егупшысэхэн фае.

> Кариман Сирием щыІэкІэ дэгъу щыри агъ. Тучаныбэ зыхэхьэрэ Іофшіапіэм юристэу щылэжьагъ. Бзылъфыгъэр илъэс 50-м тІэкІу ехъугь ныІэп, ау пенсием зыкІуагьэр ильэс заулэ хъугъэ. Пенсиеу ащ фагъэуцугъэмкІэ дэгъоу упсэун плъэкІыщтыгъэ. Ау Сирием заор къызыщежьэм, ащ щызекІорэ ахъщэм ыуасэ къеlыхыгъ, пенсиери мэкІэ дэдэ хъугъэ. Арэу щытми, бзылъфыгъэр тхьаусы

хэрэп. «Унэ горэ тиlэмэ, адрэр зэкІэри Тхьэм къегьэпсы», elo aш.

КъызыкІожьыгъэхэм къыщегъэжьагъэу унагъом псэупІэр щэ зэблихъугъ. Ау ащ къыхэкІэу зы тхьаусыхэ цІыкІуи ымакъэ къыхэщырэп. «КІалэри еджэ, ау сыд ІофшІэни ыгъотымэ ышІэщт, Іофым тыщыщынэрэп», — elo ным.

— Угу кіодэу е щынэ угу къихьэу къыхэкіа? — сеупчіы бзылъфыгъэм.

– Хьау, ащ фэдэ гупшысэ къысэкІурэп. Сыда пІомэ «хэку» зыпокіэ зыгорэ къэбгьотыгьэм фэдэу къыпщэхъу. Илъэсыбэрэ стхьакІумэ итыгьэ Хэкужъым сыкъызэкІожьым, сызыфэягьэ горэ згъотыжьыгъэм фэдэу къысщыхъугъ. Тыкъызэрэкіожьырэр хэткІи дэеп. КъэкІожьыхэрэм лъэпкъым хахъо рагъэшы. ахэм якІалэхэми сабыйхэр къакІэхъощтых, ахэми лъэпкъ ціыкіум ипчъагъэ нахьыбэ ашІыщт. Къиныгъохэр арымэ, мыщ къихъухьагъэхэми ахэр зэпачых, — ею Кариман.

СигущыІэгъу ипшъашъэ унагъо ихьагьэу Мэфэхьаблэ щэпсэу, икІалэ университетым щеджэ. Ным игугъэ, инеущырэ мафэ ахэм япхыгъ. Ахэм къарыкІощтыр республикэм щыІакІэу илъыщтым елъытыгъ. Бзылъфыгъэу нахьышІум щыгугъырэм къыздэкІожьыгъэ Хэкужъым рэхьатныгъэ щигъотынэу, мыщ щиІотэжьынэу Тхьэм ely.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр СИХЪУ Гощнагъу.

ТХАКІОУ ЦУЕКЪО ДЖАХЬФАР КЪЫЗЫХЪУГЪЭР

Гъашіэу сиіэм икъэгъагъэу Ныдэльфыбзэм сыкьефапэ, Сянэ гупсэм

псэ сфишіыгъэу Сыбзэ згъашюу сэгъэлъа**піэ**, — къыщиІуагъ Джахьфарэ иусэу «Ныдэлъфыбзэр сэ сигъашІ» зыфиІорэм. Джа гущы-Іэхэм афэшъыпкъзу Джахьфарэ опсэуфэ рылэжьагь иныдэлъфыбзэ. Шулъэгъоу, шъыпкъагъэу -иныдэлъфыбзэ фыриГэр итхылъеджэхэм зэралъигъэlэсыщтым, зэрахилъхьащтым италант ыкlyачІэ къызэрихьэу фигьэлэжьагь.

Цуекъо Джахьфарэ итворче-

скэ лэжьэкlупlэ шъуамбгъу, ины, емуілы — педысплеф мен апэе закъоп зыфатхэщтыгъэр, «инымэ» апаий макІэп ытхыгъэри; ихъызмэтшІэпІэ кІыщ хъупкъабэ чІэтыгь — жанрэ пстэумкІи ар тхэщтыгьэ. КъызэтынэкІыгьэ ліэшіэгьум ыгузэгухэм къащегъэжьагъэу усэхэр, зы едзыгьо хъурэ пьесэхэр, очеркхэр, рассказхэр, документальнэ повестьхэр зэпымыоу гьэзетхэм, журналхэм Джахьфарэ къащыхиутыщтыгъэх, тхылъ шъхьафхэуи къыдигъэк Іыщтыгъэх. АдыгабзэкІи урысыбзэкІи тхылъ 30-м ехъу Джахьфарэ къыдигъэкІыгъ. Иусэхэр, ирассказхэр тхылъ тедзэпІэ 27-мэ къащытырадзагъ. Ахэм къаушыхьаты Цуекъо Джахьфарэ илитературнэ лэжышты пыэгэп стэнэфагъэм нэсыгъэу, зымакъэ чыжьэу Іугъэ тхакіоу ар зэрэщытыгьэр. Джахьфарэ ытхыгьэхэр гупчэм итхылъ тедзапіэхэу «Наш современник», «Смена», «Детская литература», «Работница», «Крестьянка», «Советский воин» зыфиlохэрэм къащыхаутыщтыгъэх; региональнэ тхылъ тедзапІэхэу «Дон», «Кубань», «Северная Осетия», «Алашара», «Сибирские огни» ыкІи ахэм анэмыкІхэми къытырадзэщтыгъэх. «Детская литература» зыфиlорэ тхылъ тедзапІэм тхылъхэу «Хитрый Мос» (1968), «В долине чудес» (экз. 100.000 хъоу, 1976), «Дедушкина внучка» (1977), тхылъ тедзапІзу «Современникым» тхылъэу «Земля предков» (1982), тхылъ тедзапізу «Советская Россия» зыфиlорэм тхылъэу «Для чего большие уши» (1970), Краснодар тхылъ тедзапІэм «Возвращение» (1963), «Большое гнездо» (1970), «Я не трус» ыкІи «Новый дом» (1990) зыфиІохэрэр къащыдигъэкІыгъэх. Джахьфарэ итхылъхэр Мыекъуапи урысыбзэкІэ къышытырадзагьэх. Аш фэдэх «Подарок ко дню рождения» (1980), «Ах, сосульки!» (1999), «С добрым утром» (1999) ыкІи ахэм хьагьэу хэгьэгум, Адыгэ хэкум, ри танкибгьур. Айдэмыр уІэгьэ анэмыкіхэри. Усакіом иусабэмэ ежь ліыхъужъым иіахьылхэм, хьылъэ хъугъэ, ау къызэтеуцо сабый дунаим игурышэ-гугъэ икъоджэ гупсэу Пэнэхэс, ащ иlэп, лъыр зэрилъэкlэхызэ мэзэтекіыхэр, къыдэхъумэ шіои- щыпсэурэ ціыфхэм яхьыліэгъэ гьоу зыкІэнэцІхэрэр, ыумысэу гурышэ-гупшысэхэу, гукъэкІыжьщигъэзыехэрэр ІупкІэгъэ икъу хэу дзэкІолІым ышІыхэрэр къыахэльэу къащыреютыкных, къа- дитыхэзэ, гум лъы эсэу автощырегъэлъэгъукІых.

Адыгеим, хэгъэгушхоу тызы--о-ш ешыст елиненири мышыш лъыр ІупкІэу хэуцуагъ Хэгъэгу зэошхом иилъэсхэр, ащ ихъугъэ-шlагъэхэр лъэпкъ пэпчъ, унагьо пэпчъ икъоу зэхишІагъ, икъин ышэчыгь. хэмыкококонын лъэужэу игъэшІэ гъогу къыхэнагъ. Тихэгъэгу ис цІыфхэм alэ зэкІэдзагъэу, ахэм адыгэхэри зы щылычыпкъэу ащыщхэу, псэемыблэжьхэу зэрэзэуагъэхэр,

хъэнэ хьылъэм хэткІи лъапІэу щытыгъэу, текІоныгъэр къыдэхыгъэным щылыч лъачІэ фэхъугъэр очеркым ыпкъынэ-лынэ зэфэдэкІэ къыхэщы, пыим сыд фэдиз кІуачІэ иІэми, тихэгъэгу иморальнэ-политическэ зыкІыныгъэ кІочІэгъу къызэрэфэмыхъущтым игугъэ лъэш очеркым зэфэдэкІэ пхырэкІы.

ИтемэкІэ, иидейнэ-художественнэ концепциекІэ мы произведениехэм къахэуцо сюжетнэ усэ инэу «Гвардейцэм итоп» зыфиlорэри. Героикэ-траги-

зырафыжьыгъэхэр илъэс 30 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэу ытхыгъэгъэ поэмэу «Чъыг саугъэтхэр» зыфиюрэр. Тицыфхэр ушэтыпІэм зефэхэм зэрэзекІощтхэм егупшысэжьынхэу щытыгъэхэп. ЗэуапІэми, пыим ыубытыгъэго чІыпІэхэми тицІыфхэр апсэ емыблэжьхэу пыим шыпэуцужьыгъэх. псэхэх банэ щырашІылІагъ. Зихэгъэгу фэшъыпкъэхэм янэпэеплъхэу Сэфэр, ащ ишъхьэгъусэу Фатимэ, ахэм якІалэу Аслъан яобразхэр поэмэм къыщитыгъэх. ТицІыфхэр шъхьафитэу щыІэнхэм пае, пыим лъэгукІэтын зыфамышІыным пае псэемыблэжьхэу пыим ебэныгъэхэм, зыпсэ зыти, егъашіэм щыіэнхэу къэнагъэхэм янэпэеплъых ахэр. А

зэу ащыщ фашистхэр Кубань хъужъхэм къушъхьэр агъэтакъо» ыкІи ахэм анэмыкІхэри. Лъэпкъ тарихъыр зылъэпсэ тхыгъэу Цуекъом иІэр макІэп. Ахэм лъэпкъым игумэкІ ащызэхэошІэ. Ащ фэдэх лъэпкъ шэн-хабзэхэм, піуныгъэм, ціыфыгъэ-гукіэгъугъэм яхьылІагъэхэу «Тятэжъмэ яшытхъу тэжъугьэгьэльапІэ». «Къыттефэрэр зэкІэ тэшІа?», «Джэгуми адыгэхэр ишъуаш», «Бзылъфыгъэр щыІэныгъэм инэфылъ» ыкІи ахэм анэмыкІхэри. Лъэпкъ шэн зэхашІэм зэпыу имыІэу Джахьфарэ дэлажьэщтыгь. ЩыІэныгьэм ильэныкъо зэфэшъхьафыгьо Іофыгьуабэмэ афэгъэхьыгъэу макІэп ытхыгъэри. Ахэм язэфэхьысыжь ІэтэшъхьэІулІэжьэу тхылъитІу хъурэ романэу «Бланэр зыщалъфырэм екlужьы» ліыхъужъхэм — ным, тым, ыцізу тхакіор псаузэ къыдигьэяльфыгьэ ясаугьэтэу чъыгищ кІынэу ыгъэхьазырыгъагъ, ау

Ифабэ ЦІыфмэ

къызэрэдахыгьэр повестэу «Мыжьор зыщыстырэм...», поэмэу дэгъум щымыщтэу пыим ып-«Чъыг саугъэтхэр», очеркхэу «Къымчэрый», «Коблымэ якlал», усэхэу «Тинарод ыкъо чанхэр», гъэт ылъэу, зыналэ къабзэу, «Гвардейцэм итоп» ыкІи ахэм анэмыкІыбэм Цуекъо Джахьфарэ ІупкІэу къащыригъэлъэгъукІыгъ, къащыриІотыкІыгъ.

Зэо тематикэ зиlэу Цуекъо Джахьфарэ ытхыгъэхэм янахьыбэр хъугъэ-шІэгьэ шъыпкъэхэм, щыІэгъэ цІыфхэм яхьылІагъэх. Ащ фэдэхэу, Советскэ Союзым и ЛІыхъужъхэу ШІуцІэ Абубэчыр, Бжыхьэкъо Къымчэрые, Ацумыжъ Айдэмыр ушъомбгъузэ, игъогупэ къытеяпсэемыблэжьыныгъэ-лІыхъужъныгьэ Іупкізу угукіз зэхапшізхэу Джахьфарэ къыригъэлъэгъу-

ЧІыгу залэр (Новороссийскэ дэжь), Тыгъэнэрыгъу, Мариуполь ыкІи анахьэу къалэу Николаев шъхьафит шІыжьыгьэнхэмкІэ фашистхэм зэо пхъашэу арашІыліагъэхэм Шіуціэ Абубэчырэ лІыгъэшхо дэдэ ащызэрихьагъ. Зэо мэшІо лыгьэу, лъыгьэчьэ закъу псасу къэнагьэр. Танк зэрэукіэу Шіуціэ Абубэчыр иліыхъужъныгъэ-псэемыблэжьыныгъэ къызыщынэфэрэ батальнэ сценэхэр игъэкІотыгъэу къызэригъэлъагъохэрэм дыхэтэу, а шъхьае, ащи къыгъэуцухэрэп хъурэ-шІэрэмэ, чІыпІэу зыщыхъухэрэмэ япхыгъэхэу, ахэшъы- уцо ямы!эу къэцуахъох джырым иповесть ытхыгь.

къыщыкІэдзагьэу иаужырэ мафэхэм анэс ліыхъужъ гъогоу Бжыхьэкъо Къымчэрые къыкІугьэр, мамыр щыІакІэм къызыфегъэзэжьыми ыкІуачІэ къызэрихьэу щы ак Іэм зэрэхэлажьэрэр Джахьфарэ къыщыризыфигорэм. ЦІыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм язэкъошныгъэу, джы Іумы-пэмы ашІыгьэу къы-

зыфашІызэ къызэрагьэблэгьагьэр, ческэ мэхьанэу усэм пкъырылъыр гум хэтІысхьэ, хьасэ хэзыхызэ, ежь ыпси ихэгъэгу пае, илъэпкъ пае зыкъаргъоу зидунай ехыжьыгъэм къошыгъэ-Іахьылыгъэ-гупсагъэ фыуегъэшІы.

... Дунэе фэжъу макъэр апы-

ІукІэу гъуахъохэзэ пый танкхэр къэлъэхъух. Чыгур мэгырзы, уашъор мэхьапщэ, пщэ шІуцІэм изэрэщыхьажьэу зеутІэрэхъы, къызэтеуцо ямы!эу къэзэрэхьых пый танкхэр. Къоджэ дэхьэгъум машІор къырадзы, лыгъэм зифэрэр лъэпсэижъэу тырижъызэ къылъэкІуатэ. Ау пыим сыдэу зызешІи, тигвардейцэхэр къызэкІидзэн ылъэкІыгьэп, къызэкlaкlo ямыlэу пэуцужьыгъэх, апсэ пэтыфэ чІыпІэу зыдэщытхэм къыблагъэкІыгъэхэп. Ау джыри, мары кІуачІэу яІэр къырахьыліи, пый танк пшіыкіузыр джыри зэ къилъыгъэх. Гвардейцэхэм ащыщэу Айдэмыр пшІыкІузмэ зы топыр апэуцужьы: «Апэрэ танкыр Іугъом етхьалэ, МэшІо бзыхьафыр иаА «...ехшеш меденоІтк пый хьашхъурэІухэр, къызэтезао, «Тэкъэжъы машіоу Гъучі бэнхэр мэстых...». Ары, зы танк закъуи къыблигъэкІыгъэп адыгэ кІэлэ ліыхъужъым, ау...ау ежьыри ыпсэ хилъхьагъ... ЦІыфмэ Заом иапэрэ лъэхъэнэ дэдэ афэлэжьагъэу, цІыфмэ апае зыпсэ зытыгъэр егъашІэми щы в дыфхэм агу илъыщт, къэхъурэ лізуж пэпчъ дыщыі эщт джары джэмакъэу усэм хэ-ІукІырэр. Ежь авторым зэриІоу, «Стафэм къыхэкІышъ, ЛІыхъужъым зеіэты: Ліыхъужъы шъуа-ІотыкІыгь очеркэу «Къымчэрый» шэу Мыжьо гьэчьыгьэр Къоджэ шъхьафитым пагэу щэуцу»...

Къэугупшысыгъэ зэфэхьысыжь образхэр къызыщитыгьэ ТекІоныгъэм и Мафэ къурмэн рамыдзэжьы хъугъэу, ау а лъэ- тхыгъэхэри иІэх Цуекъом. Ахэм

заубгъу, заІэты, ахэхъо, Ахэр цІыфхэм янэплъэгъу ренэу итых: лъэхъэнэ лъэшэу, лъэхъэнэ хьылъэхэм ягукъэк|ыжьхэм щагум дэтых...

ГухэкІ нахь мышІэми, цІыфхэр зэфэдэ закіэхэп — ушэтыпІэ лъэхъаным хэти зыфэдэр къыщылъэгъуагъ. Пыигу зиІэу, зызэкІоцІызыушъэфагьэу щыІагъэхэр къэнэфагъэх. Ахэр фашистхэр къызэрэсхэу агохьагъэх, загъэхъупхъэу Іоф адашІэу рагъэжьагь, тицІыфхэм тхьамыкІэгъуабэ къафахьыгъ. Ау ежьхэми «ятхъагъо» бэгъашІэ хъугъэп — пыеу гъусэ зыфэхъугъэхэм игъогу ежьхэми ягъогу хъугъэ. Ащ фэдэ цІыфхэм янэпэеплъэу Джамбот иобраз авторым поэмэм къыщитыгъ.

Хъугъэ-шІэгьэшхом ехьылІэгьэ художественнэ произведением сыдигъокІи осэ ин иІ. Псэлъэ зэгьэфэгьагьэу, щыІэныгьэ гупшысэ куугьэу ащ хэлъхэм ауасэ етІани ахэм нахь къаІэты. Зыфэдэ амыльэгьугьэ ліыхъужъныгъэшхо дэдэхэр тицІыфхэм зыщызэрахьэгьэ, тищыІэкІэ-псэукІэ ипытагьэ, илъэшыгьэ уплъэкІугъэ, ушэтыгъэ зыщыхъугъэ Хэгъэгу зэошхом икъигъэлъэгъукіын лъытэныгъэ зиіэ Іэнаті. Ащ зэрэпсаоу тихэгьэгушхо, ащ Яхудожественнэ шіыкіэ-гъэпсыкІэкІэ, яфилософскэ куугъэкІэ зэгъэпэшыныгъэ икъу ахэльэу Цуекъо Джахьфар итхыгьабэ Хэгьэгу зэошхом ихъугьэшІагьэхэм шъыпкъагъэ ахэлъэу къэтыгъэнхэмкІэ Іофышхоу тиадыгэ литературэ ышІэхэрэм зы Іахь гъэнэфагьэу ахэуцуагь.

Адыгэхэм ягъэшІэ гъогу щапэкІэкІыгъэр бэ, лъэпкъкІодыр къафакІоуи къыхэкІыгъ. Лъэпкъ тарихъим ихъугъэ-шІэгъэ Іофыгьо бэкlае Джахьфарэ итворчествэ статьяхэри, рассказхэри мымакlэу авторым ытхыгьэх: «Гъомэ тіуакіэ игукіэгъу», «Хьадэ-

зэготхэу, акуамэхэр зэнэсхэу къыдэгъэк ыгъо фимыфэзэ идунай ыхъожьыгъ. Я XVII — XIX-рэ лІэшІэгъухэм адыгэ лэжьакІохэм шъхьафитыныгъэ банэу ашІыгъэхэр къизыгъэлъэякъежьапізу чъыгищыр еджэпіз гъукіырэ, хъугъэ-шізгъабэмэ алъыІэсырэ, цІыфыбэмэ ящыІэныгъэ гъогу зэблэкІ-зэпэшІуекІохэр, янасып къырыкІуагъэр къизыІотыкІырэ роман ар. Авторыр псаузэ ироман къыдигъэкІынэу игъо ифагъэп, ау щыщ пычыгъохэр гъэзетэу «Адыгэ макъэм», журналэу «Зэкъошныгъэм» къащыхиутыгъагъэх. ТхакІор зыщымыІэжь ужым апэрэ тхылъыр 2006-рэ илъэсым, ятІонэрэ тхыльыр 2008-рэ ильэсым къыдэкІыгъэх.

Адыгэ унэгъо зэгурыІо-зэдэ-Іужь Сэлымэ иунагъо. Сэлымэ ишъхьэгъусэу Мунэзарэ идэхагъи ицІыфыгъи зэдиштэхэу, яІо зэрэшізу, яшіз зэхэльзу, зым Іэпызырэр адрэм къыштэжьэу зэдыщыІэх, зэдэпсэух. Гъажъор гъэбэжьоу къафэхъугъэшъ, гугъэ дахэхэр зыда ыгъхэу аугъоижьы, яхьамбар рагъэкІужьы. Лъэпкъ зэдеlэжьэу ахэльыр къаушыхьатэу, Іэдэбышхо ахэльэу ягъунэгъу Шумафи, ащ ишъхьэгъусэу Гощэфыжьи къадеlэх. ЯзэфыщытыкІэ, язэдэгушыІэкІэгъэпсыкІэ гур къещэфы, цІыфыгъэ зэфыщытыкІэ дахэм исурэт. Ащ хэшъагъэу чыризэу щыщ адыгэ литературэми стан диныр, ар зэрэзэрахьэ-Іофыбэ дашіагь ыкіи дашіэ, рэри къыдегьэльагьо. Ягьэ лэжьыгъэ аугъоижьыгъэу, яціыфыгъэ дэхагъэ агъэбагъоу, зэщыгушІукІхэу, тхъэжьхэу щыІэхэзэ, «тэ укъикІи, лажь» зыфа-Іуагъэм фэдэу, къэбар къалъэ-Іэсы тэтархэр дзэу къякіухэу. ГумэкІ гузэжьогьум зэльиштагъэхэу лъыгъэчъэ заоу къэблагъэрэм пэгъокіых адыгэхэр апсэ атыным фэхьазырхэу. Дзэхэр фытырагъэпсыхьэх заом, ахэм Джамбэч дзэпащэу афашІы, лэжьэкІо цІыф псэемыблэжьхэу минитІум къыщымыкІэу фаузэнкъыщыреІотыкІы. Ар ятемэу ды пыим пэгьокІынхэу. ЦІыфхэр зэхэгущы Іэжьых зэуак Іэу зэрахьащтымкіэ: Сэлымэ къызэриіуагьэу, мэзы куум хащэнхи, Къугъу гъогоу щытыгъ», «ЛІы- жъыпс итюкіэ зэжъу — Гъо-

Адыгэ макь

хэлъ сабый нэутхэхэм ямыза-

БЭДЗЭОГЪУМ И 27-м ИЛЪЭС 90-рэ МЭХЪУ

мэ тіуакіэ пыир даубытэнышъ, къызэрихьэу дунаим тыратаадыкіэ дэкіынхи, мыдыкіэ къызэхагъэожьынхэшъ, ащ пыим иІоф щашІэнэу зэдаштэ... Нэгъоидзэу адыгэхэм къатебэналыгьэ радзышъ, агъэсты, цІыфэу апэ къифэрэр аукІы. Урыс гъэвым унэу стырэм къыхихыжьыгъэ сабыир чІитІэнэу пшъэрылъ фашІы. Шъхьагощэ нэпкъ ехырэ гъусэ фашІыгъэ нэгъой дзэкІолІзу Мустафэм Платон къегъэуцу, бэныр регъэтІы. Ащ фэ-Мустафэм Платон егъэмысэ. рымкіэ ащ еошъ, еукіы, ма- сэу яхэкужъ къагъэзэжьы. лъапіэ», «Бгъэгужъо мыхъущт игерой ціыкіухэр зыгъэгумэ-

къох... Чэчанэ Тыркуем ращыдэкІынхи амылъэкІынэу, чъыгхэр гъэмэ ахэфагъ. ИнасыпкІэ адыгэ унагъу «зыщэфыгъэр», Хьасибэти ары идунае къырыкІуагъэр Псэкъупсэ нэпкъ тырахи кlэгъэхэм хьакІэ-къокІэгъэ зэфэ- лэхьмэ Тыркуем рахи щащагъ. шъхьафхэр зэрахьэх: чылысым Джы мары, Осмэнрэ Хьасибэтрэ кlалэр бэдзэрым щащэфышъ, ежьхэм яльфыгьэ фагьадэу ар рэу ядзэ хэт Платон Корнее- апly, алэжыы, гъэсэныгъэ дэгъу раты. Ахэм япшъашъэу Айлэ шІу къелъэгъу Чэчан, ежь Чэчани шІу елъэгъу Айлэ. Зэгьогу бгьузэм тетэу кІозэ, ащ шъхьэгьусэ хъугьэхэм рахъухьэ яхэку къэкІожьынхэу. Осмэнрэ Хьасибэтрэ къинмыгъуаекІэ тыраубытэ ежьхэм къадэмыдизэу бэныр инэу ытІын фэ- хъугъэ насыпыр ялъфыгъэрэ мыягьэу, бэрэ пэльыгьэу еюшь, яльфыгьэм имы ахьлыягьэу апlугьэу джы ямахъулъэ афэ-ЛъэгонджэмышъхьэкІэ бэныІум хъугъэ Чэчанрэ къадагъэхъу-Іусэу Мустафэр къеціаціэзэ, нэу. Къинмыгъуаехэр къызэ-Платон фэмыщэ!эжьэу къазгъы- пачыхэзэ хыр къаухьэшъ, лъэ-

нэм машю» решіыліэ Чэчанэ, хэмытхэу укъытегущыіэмэ ныкъиныбэ регъэлъэгъу, утыныбэ рехы, регъэщэчы... Соци- цlыкly произведениеу адыгэ лиальнэ-классовэ зэмызэгъыныгъэ зэпымычыжьэу адыгэхэр зыхэтыгъэхэм илъэныкъуабэхэр авторым ІупкІэу къырегъэлъэгъукlых, дэим — умыс утын рехы, зэхэшlыкl зэфагъэр къе-

Лъэпкъым иблэкІыгъи, илъэхъаныкІи щыІэныгъэм щыхъурэ-щышіэхэрэм агъэгумэкіэу, оф зэшомыхмэ яикыпіэ льыхъоу, ишІошІ-еплъыкІэхэр къащиІуатэу, пІуныгъэм, социальнэ щы ак Іэм яхьыл агъэхэу публицистическэ статья пэчэчанхэр бэрэ хэку гъэзетым, журналэу «Зэкъошныгъэм» Джахьфарэ къащыхиутыщтыгъэх: «Къыттефэрэр зэкІэ тэшІа?», «Тятэжъмэ ящытхъу тэжъугъэгъэ-

Ащ елъытыгъэуи пщым «джыхь- Цуекъо Джахьфар итхыгъэхэр къуагъэ хъущт. Апэрэ кІэлэтературэм и агъэхэр жэры ю творчествэм къыхэхыгъэхэу щытыгъэх. Джырэ адыгэ кІэлэцыкку литературэм гъэхъэгъэ шІукІаехэр ышІыгьэх. Творческэ кіочіэ по шашіэ а цехым. Цуекъо Джахьфарэ ымакъэ ахэм ахэмыкіуакізу, ежь-ежьырыгъэ хэлъэу иусэ сатырхэр ыгъэпсыщтыгъэх. Тисабыйхэр цІыфышІухэу, Іофыр шІу алъэгьоу, дэгьоу еджэхэу, шъыпкъаюхэу, зэкІэми гу алъатэу, зэкІэри зэрагъашІэу зэресэнхэм къыфаджэу гъэпсыгъэх Джахьфарэ иусэхэр. Анахь хъугъэ-шІэгъэ цІыкІункІи фит ахэр зэхьылІагьэхэр, зэкІэми хъугьэшІэгъэ ухыгъэ къагъэлъагъоу, сюжетнэу гъэпсыгъэх. Цуекъом

къоу, фэмыфхэми, «гъакъ» езыгьаІохэрэми ясурэтхэр Цуекъом къетхых. Мары, ракетэ къыратмэ мазэм быбынэу хьазырэу къеlo зыціэ тымышіэрэ героеу «Гъакъ» зыфиlорэ стихотворением хэтым. Ау къакъырым кІонышъ, ПХЪЭ КЪЫХЬЫНЭУ НЭНЭЖЪЫМ ЗЫреюм. мэзахэшъ. ошх чъыІэр къещхышъ мыкІошъунэу elo. Ащ нахьышІоп «Каникул» зыфиІорэм хэт Щамысэри. Мафэ къэс мэджэгу, Іофи-дэлъи ышІэрэп, тхылъи еджэрэп. Нэнэжъым зы мафэ горэм ријуагъ чэмыр къыфыжьынэу, ау Щамысэ ыдэрэп: «СыкІона, нэнэжъ, сэ сиканикул». Тхылъ горэ ыштэни еджэнэу нэнэжъым рею, ау Щамысэ иджэуап хьазыр: «Седжэна, нэнэжъ, сэ сиканикул». Фэмыфыгъэу сабыйхэм къахафэрэм пае, яшэнкіэ щыкіагъэу яІэхэм апае афэгубжэу, яцІацізу, ашіэн фаер мэкъэ ізтыгъэкіэ, зытегъэпщыхьэ макъэкіэ ариюжьэу, зэрэзеконхэ фаер аригьэльэгьоу, ыІапэ афигьэсысызэ Джахьфарэ атехъушІыхьэрэп исабыйхэм. ягульытэ къызэрэущыщтым ицыхьэ тельэу laхьылыгьэ гукІэгьу-фэбагьэ афыриlэу, щхы шъэбэ макlэр кlэлъэу адэгущыІэ. Стих цІыкІу дэди, нахь ини, поэми Цуекъо Джахьфарэ ытхыгьэхэм гукІэгьум ифабэ къахехы, сабыигур аукъэбзэу, сабый гупшысэр аузэнкіэу, яшіэныгъэ, язэхэшІыкІ къыІэтэу, Іофшіэныр шіу аригъэлъэгъоу гъэпсыгъэх. Цуекъо Джахьфар итворчествэ кlyaчlэ къезытырэр, уасэ фэозыгъэшІырэр лъэхъаным игутео ащызэхапшіэу, сабыймэ ядунай шъуамбгъоу, лъэныкъо пстэумкІи гуфэбэныгъэ хэлъэу ипроизведениехэм къызэрэрагьэльэгъукІырэр ары.

Къфигъэнагъ

шэм регъафэ. Шъэожъые ціыкіур Яхэку чіыгу къихьажьыгъэхэу, рым къегъэлъагъох, къыреloтыкІых. Ар зы щысэп, щысизэрэдэзекІохэрэм нэгъойхэр зыфэдэхэр нафэ къашІы. Апэкъаубытыгъэр, ау пшъэшъэжъыеу къычІэкІыгъ. МашІор къы-ІуилъэсыкІэу пый жъалымхэм хэм гъусэ афэхъунэу афыдэжьэу нэгьоймэ ядзэпэщэ Мырзэбыим дэгущыlэ.

«...Мы зыпашъхьэ уитыр зыфэдэр пшІэрэба?» aloy къызеупчіыхэкіэ, къащти, къызэкіакіуи имыІэу ареІожьы: «Боу дэгъоу сэшІэ: укІэкІо жъалым, сабыйхэр ибэу къегъанэх, бзылъфыгъэхэр шъузабэ ешіых, хьакъи, тіоу Чэчанэ къытео, а джэмалажьи зимыІэ чылэхэр тырегьэстыкіых, ціыфхэр ехъункіэх, дыижьы, жьызэпеоу къытеорэ еукіых, гъэры ешіых, укіэкіо пстэум ар анахь лъэшэу къынэпэнчъ».

щытхэми, ежьхэмкlэ ахэр къырым хъанэу Долэт-Джэры- Шъыпкъэгъэ ин зэфыря ву, ер — мэзэнэф, тырку пачъы- лъэпкъ гупшысэ ахэлъэу, зэфэхьэу Ахьмэд султ аныр — дэныгъэр зылъэпсэ шъхьафи-ТЫГЪЭНЭФ. АУ ЯМЭЗЭ НЭФИ, ТЫНЫГЪЭМ ИКЪЫДЭХЫН ОЭНЭ ГЬОГУ ятыгъэ нэфи зи къафишіагъэп: зэдытеуцох, лэжьэкіогум изэкъушъхьэ тіуакіэм ыпэкіи ыужы- фагъэ къагъэнафэу, ягъэшіэ кІи дэкіыпіэ имыі у ашіышь, гьогу пхыращы. Льэпкь гукіуачъыгыжъ ихыгъэхэри зэхагъэожьхэшъ, зы нэбгырэ закъуи иІэм амали къыраты, лъэкІи къыдамыгъэкІыжьэу къырымы- къыхалъхьэ лъэпкъ тхыбзэр дзэр зэкІэ даукІыхьагь...

ТекІоныгъэр адыгэхэм къыикІэрыкІэу тыркухэр Саадат-Джэрые япащэу адыгэхэм джы-

епхъуатэшъ, Платон мэзым хэ- загъэпскіынэу хым хэхьэх, хьажьы... Мэхъэджагъэу, жъа- адыгэ Іэдэбым рыгъуазэзэ, лымыгьэу нэгьойхэм ашІэщтым Айлэ зифэпэжьынэу адыкІэ гъуни-нэзи иІэп. Ахэр пыйхэм тІэкІу дырекІокІы. БзэджашІэр язекІуакІэкІэ, ягъэпсыкІэкІэ авто- ащ къешэу къычІэкІы, къытебанэшъ, бзылъфыгъэ цІыкІур пцІымамэзэ рехьыжьэшъ, шым тІоп, ар яшэн, яхабз, ябзыпхъ тесэу ежьэжьы. Чэчанэ лъеахэм. Адыгэмэ ядзэкіо кіэлакізу жьэ, бзэджашіэм лъэо, ыпсэ уІэгъаеу къаубытыгъэм ахэр хеутышъ, шым къыреутэхы. Хьапкіэкіэ чъэрэ шым къефэхыгъэ Айлэ утын хьылъэу ыщэрэм кlалэ ашlошlыгъ пыймэ чыгъэхэм къахэкlэу бэрэ пэмытэуи ыпсэ хэкІы... «Къуим ыкlыly корэшъу» зэраlоу, къиным ыкІыІу нахь къиныжьыр пшъэшъэжъыер адэгущыІэ, сыд къыкъокІызэ, къин зэпымычыкъыфашІэнэу къыраюкІи ежь- жьым ыгу ыгъэкІодыгъэу Чэчанэ щыІэжьыными фэмыежьэу гъэхырэп, ышъхьэ уасэ фишІы- тыреубытэ. Ау шІошъ-кІочІэ зэфэшъхьафхэр ыгу зыщызэбэнхэрэм «...ЗыІаж!.. Укъызыщыхъугъэ чіынальэр къыожэ!» зыфиюу гум къиджыквырэ макъэм къызэтыре!ажэ...

«Бланэр зыщылъфэрэм екlyжьы» зыфиюрэ гурышэ-гупшысэ зэфэхьысыжьыр мызэу, мыкъэм илъэныкъо гупсэ екъучІэкІы. Чэчанэ ихэкужъ къэкІо-Зыфэдэ шъыпкъэхэмкІэ арэу жьы, ныбджэгъушІухэу Аслъанбэчрэ Къадырбэчрэ егъотых. чІэу, лъэпкъ зэхашІэу Чэчанэ къыхихынэу. А лъэныкъо пстэумкІи гъэхъэгъэ гъэнэфагъэхэр зэрэдахыгъэм игушІуагъо зы- къыдехых Чэчанэ. ШІу зыгу зэрихьэхэрэм бэ темышlагьэу, иль цlыфхэр ахэм агьэгушlох, Чэчанэ щыгушІукІхэу, шъхьэкіафэ фашіэу рагъажьэ. Ар ри къатебанэх, зэпкъызэладжэ къызэмык ухэрэри тетыгъо къырагъафэх; гъэры ашІых; зиІэхэм къахэкІых. КІэмыгуеунагъом ис цІыфхэр зэтыра- пщэу Болэтыкъопщыр ахэм чых; Тамань ыкІи Тыркуем ибэ- яІэтэшъхьэІулІэжь. Ащ ыпхъу дзэрхэм «псэ зыпыт товарэу» Сэтэнаер Чэчанэ шІу елъэгъу. ащащэх; шъхьадж «инасыпы» Пщы жъалымэм ар къекlуна?!

Іоф», «Тикіалэхэр хэта зы- кіыхэрэр бэ, къагурымыіоу, піущтхэр?» ыкіи ахэм анэмыкі- зэрагьэшіэн фаер мыгьэзэжь. хэри. ЦІзу ахэм яІзмэ нафэ Мары, къалэм щыхьэкІз сабыкъашІы лъэпкъым къырыкІощтым игумэкl-гумзэгъагъэу а статьяхэм апкъырылъыр. ТикІалэхэр непэ зэрэдгъасэхэрэм тинеущырэ мафэ зыфэдэщтыр зэригъэхьазырырэр ары статьяхэм гоу, псэу ахэлъхэр.

ІэрышІыхым тхьамыкІагъоу къыпыкІыгъэхэм, джы къызынэсыгъэми цІыфхэм ащ аригъэщэчырэм игумэкІ фэгъэхьыгьэх итхыгьэхэу «Гурым макъэм зеІэты», «Темэнышхом тырагъэтхьалэнэуи?», «Гужъуащэрэр кіодынкіэ щынагъо» ыкіи ахэм анэмыкІхэри. ІэрышІыхым хаплъэзэ, гупшысэм хэхьэ тхакlор, гукъэкІыжьхэр ащ къырефыжьэхэшъ, зым зыр ыужэу къызэкІэлъэкІох: «...Мыщ мэзышхоу итыщтыгъэр ары псэолъапхъэхэри, гъэстыныпхъэхэри, пчэгъухэри, чыхэри къызыхэтхыщтыгъэр... Къужъ ыкІи мы шагъэхэр шытшыпхэу илъэсыбэрэ къыхэкІыгъ. Джы а зэпстэур пкlыхьапlэу къэнэжьыгъэм фэд. Нахьыпэм хъугъагъэхэм сынапІэ къызэтеушІункІагъэм ехьщырэу гурышэкІэ ІаплІ ясэ-

кІэхъопсыжьы. къыхэкіы: хы чіэгьым гузэжъо-Зэхэшъоха хы лъэгум гырз макъэ къызэрэчІэІукІырэр? бэнхэм гурым макъэ къадэlукlы. Гугъэуз!..»

Ары, щыІэныгьэм ыбгъу пстэу къызэлъиубытэу илъэпкъ игупшысэ-гумэкІхэр, игугъэ-гурышэхэр Джахьфарэ итхыгъабэмэ къащыриІотыкІыгъ.

турэмкіэ иіофшіагъэхэр а пстэумэ нахь къахэщых. Непэрэ адыгэ кІэлэцІыкІу литературэм

ир икъоджэ ныбджэгъухэм, иІахьылхэм афэзэщы. ЗыкІэупчіэнэу иіэр макіэп, ащ нахьыбэжь ежь къэбарыкІзу афиІотэштыри. ТІыси иныбджэгъумэ письмэ афитхыгь («Письмо»). Почтэм ыхьыгь, ау онтэгьути, джыри марк тыригъэпкІэнэу къыра-Іуагъ. Ары шъхьае, егупшысэ, фызэхэфырэп: онтэгъум ыкlыly марк тебгъапкІэмэ джыри нахь онтэгъущэ хъунба?!

«Буквэ ин» зыфиlорэ стихотворением хэт героеу Разыет зыгъэгумэкІырэр, къыгурымы-Іорэр нэфэшъхьаф. КІэлэегъаджэр анахь зыщыгугъэу классым исыр ары. Ау джы кІэлэегъаджэм Разыет фэмыразэу къelo ыуплъэкlугъэ тхыгъэхэр къаритыжьхэзэ. Сыда ар къызхэкІыгъэр? КъызхэкІыгъэр ежь деджэрэ Аслъанхъанэ ыцІэ итхын Разыет хьарыф инкІэ къызэрэримыгъэжьагъэр ары. Ары шъхьае, Разыет егъэшІагьо: «Сыдэу хъумэ инэу птхына классым исмэ анахь цІыкІур?». Марыет цІыкІум (усэу «Ытхьэлэна?») игумэкІи къызэрыкІоп: щэкіыжьы, сакіэгушіужьы, са- яхэтэ цыпэ машэу иіэм пцэжъыехэр къызыхегъуатэхэм, «Уаш-уаш» ригьаюу хыуальэр ышы ащ къыхихыхи псыхъом нэпкъ хъокІыгъэм къедыргъы... хидзагъэх. Арыти, «Пцэжъые Гур қъыфызэу, кіышъор тыри- ціыкіухэр морэу псышхом гъэучъыlыкlэу къыуlушъэшъэу ытхьалэнба, пшlагъэр сыд?» ыіуи, Марыет куо-хьау къыгъу макъэр къыщэlу... Мыдкlэ Іэтыгъ пцэжъыемэ ыгу афэнэпкъым псаоу къытенэгьэ цыф- гьоу. Мерэм цыккур («Мерэм хэр, зэ зышъущыІи шъудаІолъ. ищыпс») зыгъэгумэкІырэр, зэхифын, зэригъэшІэн, ыІэ къыригъэхьан фаер Іоф ціыкіоп. Мыжьо къатхэр зытырагьэогьэ Пщэрыхьэгьахэу янэ къыгьэкІожьын ыІуи, хъупхъэ-хъупхъэу зекІуагъэ: тхылъым рыгъуазэзэ пщэрыхьагъэ. Щыпсыр тэрэзэу ыщыугь, ау ижъон икъугъаюп. Ар сыдэущтэу хъун ылъэкІына?! ЕшІэба дэгъоу ежь Мерэм. Ицыхьэ зытелъыжьэу янэ pelo: Джахьфарэ жанрэ пстэумкІи «Тхыльым зэритэу сшІыгьэ, симатхэми, кІэлэцІыкІу литера- нан: лы килэр сыхьатрэ бгъэжьонэу итмэ, сыхьатныкъо тефэ килэм ызыныкъо»...

АмышІэрэр зэзыгьэшІэн зыгу

Цуекъо Джахьфарэ 1948-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу 2003-рэ илъэсым идунай ехъожьыфэ — илъэс 55-рэм къыкоцІ адыгэ журналистикэм, литературэм ащылэжьагь хьалэлэу, теубытагьэ хэльэу. ЦІыфмэ къызэралъэгъущтым, агу зэрэрихьыщтым зыдишІэу, псынкІагьэ хэлъэу зиІэтэу, ащ зыдыригъэхьыхыгъэп. ИшэнкІэ ащ тегъэпсыхьэгъагъэп. Тынчэу, рэхьатэу лэжьэнэу, шІу ылъэгъурэ литературэм ежь ыкІуачІэ къызэрихьэу иlахь хилъхьанэу ары сыдигьокІи Джахьфарэ зыпылъыгъэр. Ар дэгъоу ыгъэцэкlагъ. Литературнэ-творческэ, журналистикэ Іофшіэнышіоу ышіагьэхэм апае Цуекъо Джахьфар щытхъу тхылъ пчъагъэ къыфагъэшъошагъ, журналистикэм щишыгьэ гьэхъагьэхэм афэш Андырхъое Хъусен ыцlэкlэ шыт премием илауреат ашІыгъ.

Журналист цІэрыІоу, тхэкІо апае захимыІэтыкІэу, цІыф гукъабзэу, ныбджэгъу нахьыжъышІоу тиІагь Цуекъо Джахьфар. Ары, гъунэ имыІэу зи щыІэп, къэхъугъэу мылІэжьыни щыІэп. Ау шІагьэр бэмэ, ащ гъашІэри кІыхьэ ешІы, лъегъэкІуатэ. Щэч хэлъэп, Джахьфарэ шІагъэу иІэр мымакІэу, джа ышІагъэхэм усакІом ыцІи япхыгъэу игъашІэ лъыкІотэщт. Мы мафэхэу Джахьфар псаугъэмэ ыныбжь илъэс 90-рэ зыщыхъурэм шlукlэ тыгу къэкlыжьы тиныбджэгъу нахьыжъ, иІофшІэгъэ-гъэхъагъэхэм тащыгушхукІызэ, ыцІэ къетэІо.

ШЪХЬЭЛЭХЪО Абу.

2014-р — КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭС

Къат Теуцожь ипшысэ сурэтшІыгъэхэр

2014-рэ илъэсыр культурэм и Илъэсэу зэрагъэнэфагъэм къыпкъырыкіыхэзэ, Урысые Федерацием культурэмкіэ и Министерствэрэ Къокіыпіэм и Къэралыгъо музейрэ кіэщакіо зыфэхъугъэхэ къэгъэлъэгъонэу «Сказки Адыгеи. Иллюстрации Теучежа Ката» зыфиіорэр Москва шы—шъхьэіум и 1-м къыщызэіуахыщт. Искусствэр зикіасэхэр ащ шышъхьэіум и 2-м къыщегъэжьагъэу и 20-м нэс еплъынхэ алъэкіыщт.

Псэемыблэжь батырхэр ыкІи лэжьэкІо къызэрыкІохэр, джынэхэр ыкІи иныжъхэр, шакІохэр ыкІи псэушъхьэхэр зэфэдэкІэ адыгэ сурэтышІэу Т. Къатым иІофшіагьэхэм ащытэльэгъух. Мыхэм гупшысэ гъэшІэгъонхэр ыкІи ахэм япхыгъэ гъэсэпэтхыдэу къапкъырыкІыхэрэр хьалэмэтэу ашызэхэблагъэх. Ежь авторым икІэсэ хъишъэхэм ыкІи пшысэхэм зэращыхабзэу, кавказ лъэпкъхэм яшэнхабзэхэри, яакъыл-къулаий, ягубзыгъагъи ахэгощагъ. КъокІыпІэм и Къэралыгъо музей

Къат Теуцожь икъэгъэлъэгъонэу къыщызэlуахыщтым линогравюрэ 14 къыхеубытэ, ахэр Къатым адыгэ фольклорыр иlэубытыпlэу, ахэм ямэкъамэ акlэлъэу ышlыгъэх.

Къат Теуцожь Адыгеим, Пшызэ ык и Грузием — «нищымэ акъоу» зелъытэ. Зыщыщ адыгэ лъэпкъым, Адыгееу ик асэм, зыщеджэгъэ хэкухэу Пшызэ, Грузием якультурэ щыщ къепк ыгъ, щы эныгъэ опытышхо ащигъотыгъ, иц ыфыгъэ хабзи, ышъхьэ офи, сурэтыш сэнэхьат иныр къы экъя нимых и

лъэшэу яшІуагъэ къэкІуагъ. Къатыр гъэтхапэм и 12-м, 1945-рэ илъэсым къуаджэу Гъобэкъуае къыщыхъугъ. 1969-рэ илъэсым Краснодар кІэлэегъэджэ институтым ихудожественнэ-графическэ факультет къыухыгъ. Илъэситф ащ

тешІагьэу, художествэхэмкІэ Тбилисскэ къэралыгьо Академием играфическэ отделение (Серго Кобуладзе икурс) щеджагь, къыухыгь. Еджэзэ сурэтхэр ышІыщтыгьэх, джэрзым ыкІи алюминым сурэтхэр ахиутыщтыгьэх.

Автор ІэпэІасэм псынкІэу гу къылъатагъ. Игъэхъагъэхэр къэралыгъо тын зэфэшъхьафхэмкІэ хагъэунэфыкІыгъэх. 1993-рэ илъэсым «Адыгеим изаслуженнэ сурэтышІ», 1997-м — «Урысыем изаслуженнэ сурэтыші» зыфиlорэ щытхъуцІэхэр къыфагъэшъошагъэх. Т. Къатым Адыгеим исурэтышІхэм я Союз илъэс заулэрэ пэщэныгъэ дызэрихьагь. АдыгеимкІэ апэрэу Къат Теуцожь щытхъуціэ лъапізу «УФ-м инароднэ (илъэпкъ) сурэтыші» зыфиюрэр къы-

Джырэ мафэхэм Къатым бэрэ тхылъ гъэкlэрэкlэным зыфегьазэ. Иунэе къэгъэлъэгъонхэр зэхещэх, тарихъ тематикэ зиlэ играфическэ сурэт инхэмкlэ, акварель lэшlагъэхэмкlэ, шlыкlэ-шъуашэу «а-ля-прима» зыфиlорэм илъхэмкlэ цlыфхэр егъэгушlох.

Сурэтышіым аужырэ илъэсхэм іофшіэгьэ инищ офорт сериемкіэ къыіэкіэкіыгъ: 2-р — Адыгеим граждан заор зэрэщыкіуагъэм ехьыліагъ, ящэнэрэр — гъурдж поэзием ипроизведениехэм атешіыкіыгъэ сурэтхэр арых.

Къат Теуцожь ыцІэ Урысыем имызакъоу, ІэкІыб къэралхэми ащызэлъашІэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

КЪОДЖЭ ЩЫІАКІЭР

Ашіагъэр макіэп, амышіагъэхэри щыіэх

Тэхъутэмыкъое район администрацием ипащэу Шъхьэлэхъо Азмэт игъоу зэрилъэгъугъэу, районым икъуаджэхэм, къутырхэм, поселкэхэм зэlукlэхэр, зэхахьэхэр ащекlокlых. Ащ фэдэ loфтхьабзэ бэмы—шlэу Псэйтыку щыlагъ.

Къуаджэр инэп, унэгъуи 180-рэ дэс, нэбгырэ 600-м къехъу щэпсэу. Афыпсыпэ къоджэ зэхэт псэупіэм иадминистрацие ипащэу Кіакіыхъу Ахьмэд илъэсэу тызыхэтым иилъэсныкъо къуаджэм щашіэгъэ іофшіэнхэр, іофыгъоу зэшіуахыгъэхэр къыіотагъэх. Ащ дакіоу, тапэкіэ ашіэщтхэм ціыфхэр ащигъэгъозагъэх.

Іофыгьо бэкіае къуаджэм иі. ахэм гузэжъогъу-щынагъо зыэлъхэр ахэтых, псынкіэу зэшІохыгъэнхэр атефэ. КІакІыхъу Ахьмэд игущыІэ анахь зыфигъэзагъэр шіагъэу щыіэхэр, дэгъум ылъэныкъокІэ къуаджэм зэхъокІыныгьэу къыщыхъугьэхэр ары. Аужырэ уахътэм анахь гушІуагъоу къыдэхъухьагъэр фельдшер-мамыку ІэзапІэ къуаджэм зэрэдашІыхьагьэр ары. КъэІогъэн фае, къуаджэр мы чІыпІэм зыщысым, ар илъэсишъэрэ шъэныкъорэ мыгъэ, шышъхьэІу мазэм мэхъу, ІэзапІэ зычІэтын унэ зэрэдэмытыгъэр. Фельдшер-мамыку ІэзапІэр мы уахътэм зычІэтыр цІыкІу дэд, нэбгырэ заул чІафэрэр, зы унэ цыкІу зэрэхъурэр, аужым зыщыгъэзапІэ иІэп. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу ДзэлІ Аскэр имылъкукІэ ІэзапІэр арипъэшіыгъ. Мы уахътэм Іофшіапізу къызэіуахыщтым ищыкіэгъэ тхылъхэр агъэхьазырых. Гурыт еджапіэри зэрифэшъуашэу агъэцэкіэжьыгъ. Илъэс пчъагъэм къыкіэщхыгъ, ащ пае унэм ышъхьэ зэрэпсаоу зэблахъугъ, профнастил тыралъхьагъ. Охътабэ тырамыгъашізу гъогухэм ягъэцэкіэжьын фежьагъэх, гъогунапцэхэр аукъэбзых, псырыкіопіз кэнаухэр агъэтэрэзыжых, урам къэгъэнэфыпіз чіыпізхэр янэплъэгъу рагъэкіыхэрэп.

Къоджэдэсхэр анахь зыгъэгумэкІхэрэр Псэйтыку икъокІыпІэ лъэныкъокІэ Пшызэ идамбэ изытет дэй дэдэ зэрэхъугъэр ары. Псэйтыку джы зыдэщыс чІыпІэм зытІысыгъэр илъэси 150-рэ хъугъэ, заулэрэ псыхъор инэпкъымэ къадэкІызэ, къуаджэм къыкІзуагь. Аужырэу ащ фэдэ зыхъугъагъэр 1966-рэ илъэсыр ары. Мы уахътэми Пшызэ изытет цІыфхэр егъэгумэкІых. Къуаджэм еІпыІ ығи оғуынети еІпетхочуи псыхъом нэпкъ кІэй дамбэм ыныкъо иІэжьыхэп. Псыхъом къыхахъоу къызыригъажьэкІэ, цІыфхэм агу мэкІэзэзы. Районым ипащэ къоджэдэсхэр къыгъэгугъагъэх мы Іофым ыуж итынхэу, комиссие зэхащагъ, ащ итхьаматэр Шъхьэлэхъо Псыхъом инэпкъ ыкlи идамбэ, язытет комиссием ыуплъэкlугъ, акт зэхигъэуцуагъ. Урысыем мэкъумэщ хъызмэтымкlэ и Министерствэ чlыгум ешlушlэгъэнымкlэ идепартамент письмэмрэ актымрэ афагъэхьыгъ. Джэуапри къэкlожьыгъ: 2015 — 2016-рэ илъэсхэм юфшlэнхэм афежьэщтых. Псыхъо нэпкъыр загъэпытэрэ нэужым ежь-ежьырэу къэбар языгъэшlэрэ ыкlи видеокlэ лъыплъэрэ приборхэр мы чlыпlэм lуагъэуцощтых.

КъэкІощт илъэсхэм къуаджэм щашІэщтхэм къатегущыІагь район администрацием ипащэу Шъхьэлэхъо Азмэт. Апэрэр: сабый ІыгьыпІэ мыгьэ къызэІуахыщт. Ар еджапІэм иунэ хэтыщт, Іухьэпіэ-чіэхьэпіэ шъхьаф иІэщт. ІофшІэнхэр ыкІэм фэкІуагъэх, шІэхэу къызэІуахыщт. Илъэс заулэ хъугьэу къуаджэм культурэм и Унэ дэтыжьэп, лъэшэу зэщыкъуагъэти ар Іуахыжьыгьагь. Район пащэм проектыр аригъэшІыжьыгъ, ащ хэ-Іэзыхьажьых, унэм ишІын пэІухьащт ахъщэм икъэгъотын ыуж итых.

Псэйтыку мы чІыпІэм зытІысыгъэр мыгъэ шышъхьэІу мазэм илъэси 150-рэ мэхъу. МэфэкІым игъэхьазырын фежьагъэх. Шъхьэлэхъо Азмэт къызэриІуагъэмкІэ, мэфэкІым пэІухьащт ахъщэр цІыфхэм къаугъоищтэп, зыми елъэІущтхэп, зэкІэ район администрациемыпшъэ рилъхьажьыгъ.

Шапсыгьэ (тапэкІэ Афыпсыпэ) къоджэ зэхэт псэупІэм иадминистрацие ипащэу КІакІыхъу Ахьмэд къызэриІуагъэмкІэ, коммунальнэ улэупкІэхэр къоджэдэсхэм дэеу атых, псэу зашъохэрэм тефэу мы уахътэм сомэ мини 165-рэ чІыфэу къоджэдэсхэм ателъ. Ащ фэд хэкІым идэщынкІи. Ащ ыпкІэ унэгъуи 170-м щыщэу зытырэр унэгьо 86-рэ ныІэп. ЕтІани хэкІ дэщыпкІэр, районым щагъэуцугъэ уасэм елъытыгъэмэ, бэкІэ нахь макІ.

Къуаджэм итемыр лъэныкъокlэ щыlэ къумбыл мэзыр ошъоу щыlагъэм зэщигъэкъуагъ: чъыгыбэ рикlыкlыгъ, щытэу къэнагъэхэми къутамэхэр агуикlыкlыгъэх. Ежьхэм акlуачlэкlэ мэзыр аукъэбзынэу кlалэхэм гущыlэ къатыгъ.

ЦІыфхэм тхьаусыхэу къашІыгъэхэм ащыщ полицием иІофышІэхэр къуаджэм къызэрэдэмыхьэхэрэр, участкэм иинспектор е имилицие зыгъэІорышІэ--еіша мехфыір имеіыш еіпыаж рэп. АшІэна мэзэ пчъагъэхэм къакіоці полицием иіофышіэмэ ащыщ горэ къуаджэхэм къащымылъагъомэ. Ащ пае бзэджэшІагьэхэм ахэхъо. Машинэ рулымэ аlусхэу кlэлэ lэтахъомэ, пшъашъэхэм, шъуз ныбжьыкІэхэм къачъыхьэ, машинэхэр зэ--еІк дехалыхт меха уехнефад хэп. Шъхьэихыгьэу зэјукјэм щызэхэгущыІагъэх, щыкІагъэхэр дагъэзыжьынхэм пае зэгъусэхэу, зэдеlэхэзэ loф ашlэнэу зэдаштагъ.

ХЪУЩТ Щэбан.

<u>ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ</u> ИГЪОГУХЭМКІЭ

Хьаткъохэр тихьак!эх

Бгъошэ Сейхьан Тыркуем къыщы— хъугъ, Голланди— ем щэпсэу. Адыгэ музыкальнэ Іэмэ—псымэхэм апы— щагъ, тилъэпкъ орэдхэр къеlox. Пщынэмкіэ адыгэ орэдышъохэр егъэжъынчых.

— Сянэжъ-сятэжъхэм ижъырэ орэдэу къаlощтыгъэхэр зэзгъэшlаљэх, — къеlуатэ Бљошэ Сейхьан. — Хьаткъомэ янысэу сызэхъум унагъом исхэм псынкіэу сагурыіуагъ. Сишъхьэгъуси лъэпкъ искусствэр шІогъэшІэгъон. ИлъэскІэ узэкіэіэбэжьмэ, гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтым концертэу къыщыттыгъагъэр егъашІи тщыгъупшэжьыщтэп. ШІэныгъэлэжьэу Едыдж Батырай зэхэщэн ІофыгъохэмкІэ ІэпыІэгъу къытфэхъугъагъ.

Хэкужъым къэзыгьэзэжьыгьэхэм ямэфэкlэу Мыекъуапэ щыкlощтым зэшъхьэгъусэхэ Хьаткъохэр хэлажьэхэ ашlоигъу. Мы мафэхэм зэшъхьэгъусэхэм тикъалэ зыщагъэпсэфы, янэlyасэхэм аloкlэх.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Адыгэ Республикэм псэушъхьэхэмрэ псыкъэкlуапlэхэмрэ къыщыухъумэгъэнхэм ыкlи щыгъэфедэгъэнхэм япхыгъэ loфыгъохэмкlэ Гъэloрышlaпlэм и Административнэ регламентэу «Шэкlонымкlэ зэзэгъыныгъэхэр зэрэзэдашlыхэрэр (мыщ хэхьэх ащ фэдэ зэзэгъыныгъэхэмкlэ фитыныгъэу яlэхэм ягъэунэфынкlэ аукционхэр зэхэщэгъэнхэр)» зыфиloу къэралыгъо фэlo-фашlэхэр афэгъэцэкlэгъэнхэм епхыгъэм ия 2-рэ раздел ия 6-рэ подраздел зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Федеральнэ законэу N 209-р зытетэу «Урысыем шэкіон іофыр зэрэщызэхэщагьэм ыкіи ащкіэ хэбзэгьэуцугьэ зырызхэм зэхьокіыныгьэхэр афэшіыгьэнхэм яхьыліагь» зыфиіоу 2009-рэ ильэсым бэдзэогьум и 24-м къыдэкіыгьэм ыкіи «Къэралыгьо ыкіи муниципальнэ фэіо-фашіэхэр гьэцэкіэгьэнхэм ехьыліагь» зыфиіоу N 210-р зытетэу 2010-рэ ильэсым бэдзэогьум и 27-м аштагьэм атегьэпсыхьагьэу унашьо сэшіы:

1. Адыгэ Республикэм псэушъхьэхэмрэ псыкъэкlyапlэхэмрэ къыщыухъумэгъэнхэм ыкlи щыгъэфедэгъэнхэм япхыгъэ loфыгъохэмкlэ Гъэloрышlaпlэм

и Административнэ регламентэу «Шэкlонымкlэ зэзэгъыныгъэхэр зэрэзэдашlыхэрэр (мыщ хэхьэх ащ фэдэ зэзэгъыныгъэхэмкlэ фитыныгъэу яlэхэм ягъэунэфынкlэ аукционхэр зэхэщэгъэнхэр)» зыфиlоу къэралыгъо фэlо-фашlэхэр афэгъэцэкlэгъэнхэм епхыгъэм ия 2-рэ раздел ия 6-рэ подраздел мы къыкlэлъыкlорэ зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэу:

1) я 6.1-рэ пунктым иа 1-рэ подпункт иабзацэу «б-м» кlyaчlэ имыlэжьэу лъытэгъэнэу;

2) «ащ фэдэ зэзэгъыныгъэхэр зэрэзэдашІыхэрэм пае зэтыгъо ахъщэ атын зэрэфаем къыхиубытэхэрэп юридическэ лицэхэу ыкlи унэе предприни-

мательхэу Урысые Федерацием мэзхэмкіэ и Кодекс тегъэпсыхьагъэу мэзым щыщ чіыгу Іахьхэр бэджэндэу аштэнхэм пае зэзэгъыныгъэхэр зэдэзышіыгъэхэм ыкіи аукционым хэлэжьагъэхэм».

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щыублагьэу мы Указым кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, бэдзэогъум и 16, 2014-рэ илъэс N 60

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм и Социальнэ программэў «ЦІыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашІэхэр зыщагьэцэкІэрэ учреждениехэм мылькумкІэ ыкІи техникэмкІэ язытет гьэпытэгьэныр, джащ фэдэу Іоф зымышІэрэ пенсионерхэу аныбжькІэ ыкІи сэкьатныгьэу яІэмкІэ пенсие къызэратыхэрэм социальнэ ІэпыІэгьу аІэкІэгьэхьэгьэныр» зыфиІорэм ехьылІагь

Федеральнэ законэу N 320-р зытетэу 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 2-м къыдэкІыгъэм, Урысые Федерацием и Правительствэ иунашъоу N 456-р зытетэу 2011-рэ илъэсым мэкъуогъум и 10-м къыдэкІыгъэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешіы:

- 1. Адыгэ Республикэм и Социальнэ программэу «Ціыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашіэхэр зыщагъэцэкіэрэ учреждениехэм мылъкумкіэ ыкіи техникэмкіэ язытет гъэпытэгъэныр, джащ фэдэу loф зымышіэрэ пенсионерхэу аныбжькіэ ыкіи сэкъатныгъэу яіэмкіэ пенсие къызэратыхэрэм социальнэ Іэпыіэгъу аіэкіэгъэхьэгъэныр» зыфиіорэр гуадзэу N 1-м диштэу ухэсыгъэнэу.
- 2. Адыгэ Республикэм и Социальнэ программэу «Ціыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашіэхэр зыщагъэцэкіэрэ учреждениехэм мылъкумкіэ ыкіи техникэмкіэ язытет гъэпытэгъэныр, джащ фэдэу Іоф зымышіэрэ пенсионерхэу аныбжькіэ ыкіи сэкъатныгъэу яіэмкіэ пенсие къызэратыхэрэм социальнэ Іэпыіэгъу аіэкіэгъэхьэгъэныр» зыфиіорэм изэшіохын Адыгэ Ресг

Федеральнэ законэу N 320-р зытетэу 2013-рэ публикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ ъэсым тыгъэгъазэм и 2-м къыдэкІыгъэм, Уры- и Министерствэ фэгъэзэгъэнэу.

- 3. Адыгэ Республикэм и Социальнэ программау «Ціыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашіэхэр зыщагъэцэкіэрэ учреждениехэм мылъкумкіэ ыкіи техникэмкіэ язытет гъэпытэгъэныр, джащ фэдэу іоф зымышіэрэ пенсионерхэу аныбжькіэ ыкіи сэкъатныгъэу яіэмкіэ пенсие къызэратыхэрэм социальнэ іэпыіэгъу аіэкіэгъэхьэгъэныр» зыфиіорэм епхыгъэ іофыгъохэм яхэплъэн фэгъэзэгъэщт Комиссиер зэхэщэгъэнэу.
- 4. Мы къыкІэлъыкІохэрэр ухэсыгъэнхэу:
- 1) Адыгэ Республикэм и Социальнэ программэу «Ціыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашіэхэр зыщагъэцэкіэрэ учреждениехэм мылъкумкіэ ыкіи техникэмкіэ язытет гъэпытэгъэныр, джащ фэдэу loф зымышіэрэ пенсионерхэу аныбжькіэ ыкіи сэкъатныгъэу яіэмкіэ пенсие къызэратыхэрэм социальнэ Іэпыіэгъу аіэкіэгъэхьэгъэныр» зыфиіорэм епхыгъэ Іофыгъохэм яхэплъэн фэгъэзэгъэщт Комиссием хэтыщтхэр гуадзэу N 2-м диштэу;
 - 2) Адыгэ Республикэм и Социальнэ програм-

мэу «Ціыфхэм ясоциальнэ фэlo-фашіэхэр зыщагьэцэкіэрэ учреждениехэм мылъкумкіэ ыкіи техникэмкіэ язытет гьэпытэгьэныр, джащ фэдэу loф зымышіэрэ пенсионерхэу аныбжькіэ ыкіи сэкъатныгьэу яlэмкіэ пенсие къызэратыхэрэм социальнэ ləпыіэгьу аlэкіэгьэхьэгьэныр» зыфиіорэм епхыгьэ loфыгьохэм яхэпльэн фэгьэзэгьэщт Комиссием ехьыліэгьэ Положениер гуадзэу N 3-м диштэу;

3) Адыгэ Республикэм 2014-рэ илъэсым Іоф зымышІэрэ пенсионерхэу аныбжькІэ ыкІи сэкъатныгъэу яІэмкІэ пенсие къызэратыхэрэм социальнэ ІэпыІэгъу зэраІэкІагъэхьащт шІыкІэр гуадзэу N 4-м пиштэу

5. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, бэдзэогъум и 16, 2014-рэ илъэс N 166

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

ГъэсэныгъэмкІэ фитыныгъэу яІэхэр пхырыщыгъэнхэмкІэ Іофтхьабзэхэм яхьылІагъ

Федеральнэ законэу N 159-р зытетэу «КІэлэцІыкІу ибэхэм ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэм социальнэ ІэпыІэгъу ятыгъэнымкІэ гарантие шъхьаІэхэм яхьылІагъ» зыфиІоу 1996-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 21-м къыдэкІыгъэм, Адыгэ Республикэм и Законэу N 319-р зытетэу «КІэлэцІыкІу ибэхэм ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэм социальнэ ІэпыІэгъу ятыгъэнымкІэ гарантие шъхьаІэхэр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэм ехьылІагъ» зыфиІоу 2005-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 25-м аштагъэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешІы:

- 1. Мы къыкІэлъыкІохэрэр ухэсыгъэнхэу:
- 1) кІэлэцІыкІу ибэхэу ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэу гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ организациехэм ачІэсхэм апэІухьэрэ ахъщэм изы Іахь зэрафалъэгъужьыщт шІыкІэр гуадзэу N 1-м диштэу;
- 2) кІэлэцІыкІу ибэхэу ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэу гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ организациехэм ачІэсхэм зэреджэщтхэ тхылъхэр, Іэмэпсымэ зэфэшъхьафхэр ыпкІэ хэмылъэу зэраІэкІагъэхьащтхэ, джащ фэдэу кІэлэцІыкІу ибэхэм ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэм производственнэ практикэм тефэгъэ ахъщэр зэраратыжьыщт шІыкІэр гуадзэу N 2-м диштэу;

- 3) кіэлэціыкіу ибэхэу ыкіи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэу гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ организациехэр къэзыухыхэрэм щыгъынхэр, цуакъэхэр, іэмэ-псымэ шъабэхэр ыкіи оборудованиер ыпкіэ хэмыльэу, зэтыгъо ахъщэ Іэпыіэгъу гуадзэу N 3-м диштэу аlэкіэгъэхьэгъэнэу;
- 4) кіэлэціыкіу ибэхэу ыкіи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэу гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ организациехэм ачіэсхэр еджапіэм икіынхэшъ яунэ ыпкіэ хэмылъэу кіожьынхэр, унэм къикіыжьынхэшъ ыпкіэ хэмылъэу еджапіэм къэкіожьынхэр гуадзэу N 4-м диштэу зэхэщэгъэнэу.
- 2. Мы къыкlэлъыкlохэрэм кlyaчlэ ямыlэжьэу лъытэгьэнэу:
- 1) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 152-р зытетэу «КІэлэцІыкІу ибэхэр ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкІэ Іофтхьабзэхэм яхьылІагъ» зыфиІоу 2005-рэ илъэсым Іоныгъом и 12-м къыдэкІыгъэм;
- 2) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 195-р зытетэу «КІэлэцІыкІу ибэхэр ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкІэ Іофтхьабзэхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэм ехьылІагъ» зыфиІоу 2005-рэ илъэсым шэкІогъум и 28-м къыдэкІыгъэм;
 - зім шэкіогрум и 23 м крыдэківі вэмі, 3) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Каби-

нет иунашъоу N 73-р зытетэу «КІэлэцІыкІу ибэхэм ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэм къэралыгьо ІэпыІэгъу ятыгъэныр» зыфиюу 2006-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 15-м къыдэкІыгъэм;

- 4) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 244-р зытетэу «КІэлэцІыкІу ибэхэу ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэу илъэси 4-м шІомыкІыгъэхэм аlэкІагъэхьащт гъомылапхъэхэмрэ щыгъынхэмрэ яшапхъэхэр» зыфиІоу 2012-рэ илъэсым шэкІогъум и 19-м къыдэкІыгъэм ия 2-рэ пункт;
- 5) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 8-р зытетэу «КІэлэцІыкІу ибэхэр ыкІи ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкІэ Іофтхьабзэхэм яхьылІагъ» зыфиюу 2005-рэ илъэсым Іоныгъом и 12-м къыдэкІыгъэм.
- 3. Мы унашъом игъэцэкlэн зэрэкlорэр ыуплъэкlунэу Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шlэныгъэмрэкlэ и Министерствэ фэгъэзэгъэнэу.
- 4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПІЫЛ Мурат

бэдзэогъум и 16, 2014-рэ илъэс N 167

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзы-

гъэкІырэр: Адыгэ Республи-

кэм лъэпкъ

ІофхэмкІэ, ІэкІыб

къэралхэм ащы-

псэурэ тилъэп-

къэгъухэм адыряІэ

зэпхыныгъэхэмкІэ

ыкІи къэбар

жъугъэм иамал-

хэмкІэ и Комитет

Адресыр: ур. Кре-

стьянскэр, 236

Редакциер

зыдэщыІэр:

ТИЗЭІУКІЭГЪУ ГЪЭШІЭГЪОНХЭР

Орэдыюхэр зыгьэсэрэ карлегьаджэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу, хэгьэгу ыки Дунэе фестивальхэм щытхьуцахэр кьащыдэзыхыгьэу Каки Софие джырэблагьэ гущыагьу тыфэхьугь. Санкт-Петербург ар щэпсэу, иахылхэр Мыекьуапэ дэсых. Гъэсэныгьэмка Урысыем иакадемиеу Смольнэм дэтым исэнэхьатка юф щеша. Джырэблагьэ зэдытиагьэ зэдэгущыагьур къыхэтэуты.

ИшІушІагъэ

къызэтэжьырэмэ ащыщ

— Концертхэр Санкт-Петербург къыщыотых. Уищыіэныгъэ искусствэм чіыпіэу щыриіэм хэхъоныгъэу фэхъурэм къытегущыіэба.

— Адыгэ культурэм ипчыхьэзэхахьэ жъоныгъокіэ мазэм и 17-м Петроград районым иадминистрацие и Унэшхоу Горчаковым ыціэкіэ щытым щыкіуагъ. Тилъэпкъэгъухэу Санкт-Петербург дэсхэм я Адыгэ Хасэ концертым кіэщакіо фэхъугъ.

— Хэта хэлэжьагъэхэр?

— Къэбэртэе-Бэлъкъарым инароднэ артистэу Къэбэрдэкъо Мурат, Дунэе зэнэкъокъухэм ялауреатэу Георгий Гаряевыр, Алексей Ивановыр, Іэщэмэз Заифовыр, адыгэ къэшъокіо ансамблэу Санкт-Петербург щызэхащагъэр пчыхьэзэхахьэм хэлэжьагъэх. Тилъэпкъ орэдышъохэр, зэкъош республикэхэм якомпозиторхэм аусыгъэ мэкъамэхэр концертым щыјугъэх.

— Адыгэ Хасэм хэтхэм тызэрэщагъэгъозагъэмкіэ, пчыхьэзэхахьэм лъэпкъ орэдхэр къыщыпіуагъэх.

— Композиторэу Нэхэе Асльан иоперэу «Бзыикъо заом» фэгъэхьыгъэм къыхэхыгъэ пычыгъохэр, ижъырэ адыгэ орэд-

хэр, «Си Мурадин», «Адыгэ шъуаш» зыфиlохэрэр, нэмыкlхэри къэсlyaгъэх.

— КъышъодэІугъэхэм агу шъурихьыгъа?

— Тимылъэпкъэгъухэу концертым чізсыгъэхэр нахьыбэ хъущтыгъэх. Ізгу къызэрэтфытеуагъэхэм дакіоу, пчыхьэзэхахьэм икізухым тлъэгъугъэр тшіогъэшіэгъоныгъ. Тимузыкэ, тиорэдхэм къакізупчіагъэх. Лъэпкъ искусствэм ціыфхэр зэрэзэфищагъэхэр ашіогъэшіэгъоныгъ. Ащ фэдэ концертхэр нахьыбэрэ зэхэтщэнхэу къытэлъэіугъэх.

— Москва щыкlогъэ зэхахьэм зи къепlолlагъэгоп.

— Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Адыгеим ащыщхэу Москва апшъэрэ еджапіэхэр къыщызыухыгъэ тилъэпкъэгъухэр зэхахьэм рагъэблэгъагъэх. Культурэм ифондэу «Адыгэхэр» зыфиюу Къалмыкъ Юрэыціэкіэ зэхащагъэр илъэс къэс юфтхьабзэм кіэщакіо фэхъу. Студентхэри зэхахьэм хэлажьэх.

Искусствэхэм я Унэ щыкlогъэ концертым Адыгеим дэгъоу щашlэрэ Апэнэс Астемыр, Теунэ Джэмал, адыгэ ансамблэу Москва щызэхащагъэр, нэмыкlхэри ныбжьыкlэхэм ащыфэгушlуагъэх.

— Консерваторием уще-

джагъ. Бгъэсэрэ кlалэхэм, пшъашъэхэм щыlэныгъэм зыкъыщагъотынымкlэ амалышlухэр яшъотыха?

— Ap упчІэ хьылъ. Ирина Ершовар Дунэе зэнэкъокъухэм ялауреат. ЗыцІэ къесІон слъэкІыщтхэр щыІэх, ау кІэлэегъэджэ Іофшіэныр къызыдэплъытэкіэ, искусствэм ныбжьык Іэхэр хэп--еахаш ахы меалыахедег дехнеш ихыгъэу утегущыІэн фаеу сэлъытэ. ШІчшІэ Іофтхьабзэхэм езгъэджагъэхэр ахэлажьэх, ащ сегъэгушІо. Сымаджэ хъугъэхэм мылъкукІэ ІэпыІэгъу афэхъух. УисэнэхьаткІэ шыІэныгъэм зыкъыщыбгьотыныр нахь ІэшІэх къэзышІырэр Іофэу бгъэцакІэрэм уфэшъыпкъэ зыхъукІэ ары.

— Къиным къыуфэхэрэм yaloкla?

— Caloкlə, синэlуасэхэри ахэтых. Уезыгъэджагъэхэр, уиlахьылхэр, уиныбджэгъухэр къыпкlэупчlэхэ, уигъэхъагъэхэм арыгушхохэ зыхъукlэ, ор-орэу кlyaчlэ къызыфэогъотыжьы, къиныгъохэр къызэунэкlынхэмкlэ амалхэм уалъэхъу.

— Искусствэмрэ піуныгъэмрэ зэрэзэпхыгъэхэм сыда къепіуаліэ пшіоигъор? — Лъэпкъ искусствэр тибаиныгъэу тэлъытэ, ау тиконцертхэм тилъэпкъэгъоу къякlуалlэрэр сшІомакІ. Ижъырэ лъэхъаным къыщыублагъэу адыгэмэ тхакlи, еджакІи амышІэщтыгъэми, орэдэу аусыщтыгъэхэр тищыІзныгъэ къыхэнагъэх. Ансамблэу «Ислъамыем» седэІузэ, композиторэу Нэхэе Аслъан орэд пэпчъ псэ къызэрэпигъэкІэжьырэм сегъэгушІо, ащ ехьылІэгъэ къэбархэр Санкт-Петербург къыщысэ-Іуатэх.

— Адыгэмэ якультурэ дунаим зэрэщашіэрэм уасэ епты пшіоигьоу уахътэ къыокіуа?

С. КІыкІыр мэщхы, нэплъэгъу фабэкІэ къысэплъы.

— Мафэ къэс ащ сегупшысэ. Тикультурэ бай дэдэу щыт. Тилъэпкъ зиугъоижьынымкіэ искусствэм щыіэныгъэм чіыпізу щыриіэр нахь лъагэу тіэтын фае.

— Бзэ зэфэшъхьафхэмкіэ орэдхэр къэоlох. Егъэжьапіэу ащ фэхъурэм укъытегущыіэ пшіоигъуа?

— Инджылызыбзэкіэ, французыбзэкіэ, итальяныбзэкіэ, нэмыцыбзэкіэ, нэмыкіхэмкіи произведениехэр къэсэіох. Тыдэ сыщыіэми, сиадыгабзи, урысыбзэри сыгу изгъэкіыхэрэп. Орэдым ціыфыр епіу, щыіэныгъэм фегъасэ. Артистым макъэр зэригъэіорышіэрэм елъытыгъэр бэ.

— Уигухэлъ благъэхэр къытаlохэба.

— Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэмэ ямэфэк сыхэлэжьэнэу Къулэ Амэрбый сыригъэблэгъагъ. Адыгеим культурэмк иминистрэу Къулэ Мыхьамэт сыlук нэу тызэзэгъыгъ. Сик на спъзить и сикральегъаджэхэр, ныбджэгъухэр зэзгъэлъэгъущтых.

— Мыекъуапэ концерт къыщыптынэу гухэлъ yulэба?

— Ащи сегупшысэ. Адыгэ культурэм и Дунэе фестивалэу Мыекъуапэ щыкlощтым сыхэлажьэ сшlоигъу.

— Уигухэлъышіухэр къыбдэхъунхэу пфэсэіо.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: КІыкІ Софий.

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зы-

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

хьырэ секретарыр:

Зыщаушыхьаты-

гъэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4046 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2646

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаІэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэрэр

МэщлІэкъо Саид

Редактор шъхьаГэм игуадзэр пшъэдэкГыжь зыхьырэ секретарыр

Хъурмэ Хъусен

УРЫСЫЕМ ИСПАРТАКИАД

Сташъу Мамыр тегъэгушю

Урысые Федерацием иныбжык Іэхэм яя III-рэ гъэмэфэ спартакиадэ хэхьэрэ зэнэкьокъухэр кушъхьэфэчъэ спортымк Іэ къалэу Ижевскэ щык Іуагъэх. Адыгэ Республикэм щап Іугъэ Сташъу Мамыр зэ Іук Іэгъухэм апэрэ ч Іып Іэр къащы дихыгъ.

Спортсменхэр километрэ 50-м щызэнэкъокъугъэх. СтІашъу Мамыр зэкІэми анахь псынкІэу гьогур къыкІуи, дышъэ медалыр спартакиадэм къыщыдихыгъ. Адыгэ къэралыгъо университетым тарихъымкІэ ифакультет М. СтІашъум къыухыгъ, апэрэ тренерэу иІэр Алыбэрд Сергей.

Адыгэ Республикэм кушъхьэфэчъэ спортымкіэ икіэлэціыкіуныбжьыкіэ спорт еджапіэ идиректорэу Анатолий Лелюк тызэрэщигъэгъозагъэу, Адыгеим икомандэ хэтхэу Михаил Белявскэм я 4-рэ, Александр Куликовскэм я 7-рэ чіыпіэхэр къыдахыгъэх. Санкт-Петербург ихэшыпыкіыгъэ командэ спартакиадэм ичемпион, Адыгеир я 5-рэ хъугъэ.

СтІашъу Мамыр ныбджэгъубэ спортым щыриІ. Ковалев зэшыхэу Иванрэ Евгенийрэ тиреспубликэ щыкІорэ зэнэкъокъумэ ахэлажьэх. Иван дунаим дышъэ медалыр, Евгений джэрзыр къыщыдахыгъэх. Мамырныгъэм игъэпытэн фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъоу Темыр Кавказым бжыхьэ къэс щыкlорэм Ковалевхэр хэлажьэх.

— Адыгеим зэнэкьокъухэр гъэшlэгъонэу щызэхащэх, — elo Иван Ковалевым. — Республикэм ипащэхэр зэхахьэмэ къащэгущы-lэх, спортсменхэм аloкlэх. Адыгэ къашъохэр артистхэм пчэгум къыщашlыхэ зыхъукlэ сэри сыкъашъо сшlоигъо сэхъу. Адыгэ шъуашэхэр дахэх. Артистхэм таготэу сурэтэу ттырахыхэрэр нэпэеплъэу тиlэх.

Стіашъу Мамыр мы мафэхэм Италием щыі эу зэіукіэгъумэ зафегъэхьазыры.

Сурэтым итхэр: Евгений Ковалевыр, Стіашъу Мамыр, Иван Ковалевыр.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.